

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Komparace volnočasových aktivit u žáků I. a II. stupně ZŠ

Vypracovala: Karolína Nováková

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Laibrt

České Budějovice 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 23. dubna 2021

Karolína Nováková

Poděkování

Děkuji Mgr. Lukáši Laibrtovi za odborné vedení mé bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem účastníkům výzkumu, kteří se mnou ochotně spolupracovali. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá komparací volnočasových aktivit u žáků I. a II. stupně základní školy. Je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V části teoretické je vymezena základní charakteristika volného času, historie pedagogiky volného času. Dále se v práci objeví popis dílčích fází vývoje dítěte, problematika rodiny a školy či jednotlivé volnočasové aktivity, které nějakým způsobem formují volný čas jedince. V části praktické je použit kvantitativní výzkum, a to formou dotazníku. Vzorek dotazovaných tvoří žáci pátých a devátých tříd základní školy. V závěru práce se díky předpokladům ukáže, zda jsou patrné rozdíly ve volnočasových aktivitách u odlišně starých žáků.

Klíčová slova

volnočasové aktivity, rodina, škola, fáze vývoje dítěte

Abstract

This bachelor thesis deals with the comparison of leisure activities for pupils of the first and the second primary school degree. It is divided into theoretical and empirical parts. The theoretical part defines the basic characteristics of leisure time, the history of leisure time pedagogy. Furthermore the work describes practical stages of the child's development, the issues of family, school and individual leisure time activities that somehow shape the individual's free time. In the empirical part, quantitative research is used. Which is in the form of pupils in the fifth and ninth grade of the primary school. In the finishing part of the work, thanks to the assumptions, is shown whether there are obvious differences.

Keywords

leisure activities, family, school, stages of children's development

Obsah

ÚVOD	8
1 TEORETICKÁ ČÁST	9
2 VOLNÝ ČAS	9
2.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA VOLNÉHO ČASU	10
2.2 VOLNÝ ČAS V HISTORICKÉM POJETÍ	11
2.2.1 <i>Poválečné období (1945 – 1956)</i>	12
2.2.2 <i>Volný čas v 60. a 70. letech 20. století</i>	13
2.2.3 <i>Volný čas v 90. letech 20. století</i>	13
2.2.4 <i>Volný čas na počátku 21. století</i>	13
3 DÍLČÍ VÝVOJOVÉ FÁZE DÍTĚTE	15
3.1 OBDOBÍ ŠKOLNÍHO VĚKU	15
3.1.1 <i>Myšlení</i>	15
3.1.2 <i>Pozornost</i>	16
3.1.3 <i>Paměť</i>	16
3.1.4 <i>Řeč</i>	16
3.2 OBDOBÍ DOSPÍVÁNÍ	16
3.2.1 <i>Myšlení, pozornost, paměť, řeč</i>	16
4 VLIVY UTVÁŘEJÍCÍ VOLNÝ ČAS JEDINCE	18
4.1 RODINA	18
4.2 ŠKOLA	19
4.2.1 <i>Zájmové vzdělávání</i>	19
4.2.2 <i>Školní družiny</i>	20
4.2.3 <i>Školní kluby</i>	21
4.2.4 <i>Střediska volného času</i>	21
4.2.5 <i>Dům dětí a mládeže</i>	22
4.2.6 <i>Základní umělecké školy</i>	25
5 ZPŮSOBY TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU	26
6 VOLNOČASOVÉ ORGANIZACE	29
6.1 KŘESŤANSKÉ SDRUŽENÍ MLADÝCH LIDÍ	29
6.1.1 <i>Nabídka aktivit</i>	30
6.2 SKAUTING	32
6.2.1 <i>Rozdělení příslušníků</i>	32
6.2.2 <i>Historie skautingu</i>	33
6.3 PIONÝR.....	34
6.3.1 <i>Činnosti</i>	34
7 SPORT	36
7.1 SOKOL.....	37
8 PRAKTICKÁ ČÁST	38
8.1 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	38
8.1.1 <i>Výzkumná otázka</i>	38
8.1.2 <i>Dílčí výzkumné otázky</i>	38
8.1.3 <i>Předpoklady</i>	38
8.2 METODIKA	38
8.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	39
8.4 ANALÝZA VÝSLEDKŮ.....	39
8.5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK A PŘEDPOKLADŮ	52
DISKUZE	55

ZÁVĚR.....	56
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	57
SEZNAM PŘÍLOH	

ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena na porovnání volnočasových aktivit u žáků I. a II. stupně ZŠ. Na problematiku volného času dětí a mládeže byla napsána spousta prací, proto jsem se v této práci pokusila o jiný úhel pohledu na toto téma, a to srovnat deváté a páté ročníky mezi sebou. Toto téma jsem si vybrala, protože mě zajímá, sama se věnuji sportu a chodím do volnočasových organizací. Také se domnívám, že volný čas je v dnešní době hojně diskutované téma a neustále o něm slýcháme. Právě v pedagogickém prostředí je problematika volného času velmi stěžejní, protože zejména pedagogičtí pracovníci mají velký vliv na formování volného času mladého jedince.

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je vymezen pojem volný čas, historický kontext volného času. Dále jsou zde zmíněna jednotlivá vývojová stádia dítěte, která mají vliv na formování dítěte. Poté se v práci objevují určité vlivy utvářející volný čas jedince, kam patří rodina nebo škola. V neposlední řadě jsou zmíněny vybrané volnočasové organizace, ve kterých se uskutečňují volnočasové aktivity. Celá teoretická část je podložena relevantními zdroji dané problematiky.

Poslední částí je část praktická, výzkum proběhl formou dotazníkového šetření. Cílem bylo zjistit, jaké jsou rozdíly v trávení volného času mezi žáky mladšího školního věku a žáky staršího školního věku. V této části se objevují grafy, které názorně ukazují jednotlivé odpovědi respondentů. Grafy jsou doplněny o komentáře. V závěru práce se objeví odpovědi na výzkumné otázky a následné potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

1 TEORETICKÁ ČÁST

2 VOLNÝ ČAS

Volným časem se zabývá konkrétní disciplína, a to pedagogika volného času. Pávková (2003) definuje pedagogiku volného času jako vědu, která se zabývá výchovou jednotlivců v jejich volném čase.

Slovo výchova zde znamená určitý rozvoj schopností žáků uznávat volný čas jako hodnotu. To znamená určité umění žáků využívat svůj volný čas rozumně, umět si naplánovat volný čas a následně si zvolit vhodnou aktivitu (Průcha, Walterová a Mareš, 2013).

Pedagogika volného času si klade konkrétní cíle, mezi něž patří vzdělávat člověka v oblasti hospodaření s volným časem, smysluplně volný čas zužitkovat, ocenit volný čas jako něco hodnotného. Mezi přesnější cíle patří naučit děti a mládež odpočinku, rekreaci. Dále se jedná o rozvíjení zálib, vhodné hospodaření s časem či učení ke správnému životnímu stylu (Pávková, 2003).

Výchova je proces, ve kterém dochází k oboustrannému působení jak ze strany vychovávajícího, tak ze strany vychovávaného. Jedná se o tzv. subjekto - objektový vztah. Aktivita se projevuje na obou stranách, avšak úlohu vedoucího přebírá vychovávající. Mezi zúčastněnými se odehrává komunikace a tím dochází ke vzniku určitého vztahu. Ve volném čase se chápe vztah mezi vychovávajícím a vychovávaným jako méně formální. Je to zcela zřejmé, protože se nejedná o klasické vyučování. Více se zde tedy projevují city, nenásilné vedení, citlivost (Pávková, 2003).

Pávková (2003) se také zmiňuje o podmínkách edukace volného času, ty jsou obzvlášť specifické. Cílem vychovávajícího je dodržování a rozvíjení osobitých specifik, patří sem zájmy nebo dovednosti. Z hlediska věku jsou výchovné skupiny spíše rozdílné. S určitými podmínkami souvisí věcná výbava, která musí být vhodně zvolena pro edukační účely. Práce vychovatele je do značné míry rozmanitá, jedním z důvodů je prostředí, které se často mění.

2.1 Základní charakteristika volného času

Vymezení volného času má spoustu podob. Je zcela samozřejmé, že každý autor na tuto problematiku nahlíží ze svého úhlu pohledu. Není výjimkou, že autoři zabývající se problematikou volného času používají často k porovnání i jiné země a poukazují tak na značné rozdíly. Odborníci také mnohdy zmiňují historické pojetí volného času. Pro pochopení pojmu volného času lze uvést pár definic.

Dle Vážanského a Smékala (1995) je volný čas definován jako čas, který člověku zbývá po skončení práce. U dětí navštěvující základní školu si to lze představit na principu povinné školní docházky. Po zakončení školního dne mají žáci určitý čas, který jim zbývá a mohou ho tak strávit například formou volnočasové aktivity.

V monografii od Hofbauera (2004) je popsán volný čas jako doba, kdy jedinec neprovádí aktivity pod nátlakem povinností, které jsou obvykle spjaty s dělbou práce. Autor dále uvádí, že volný čas je chápán spíše jako činnost, do níž jedinec vchází s předpoklady, které naplní jeho očekávání. Člověk se na této činnosti přímo podílí a vstupuje do ní pouze na základě své svobodné vůle. Tato činnost poskytuje jedinci hezké zážitky, uspokojení. Mezi stěžejní funkce volného času se považuje: zábava (regenerace duševních sil), odpočinek (regenerace sil pracovních) a osobnostní rozvoj (spoluúčast na formování kultury).

Bendl (2015) ve své knize definuje volný čas jako čas, kdy má jedinec odpočívat, sebevzdělávat se, věnovat se zábavě či rekreaci. Vysoce významné jsou zájmové činnosti, sem spadají různé koníčky, kroužky. Nutno zmínit, že volným časem se chápe například čekání u pokladny nebo čas, který jedinec využívá k tomu, aby se dopravil za zájmovou činností. Autor také zdůrazňuje hlavní rysy volného času. Příkladem může být pocit radosti, kterému se jedinci dostává při vykonání zvolené činnosti.

Pro volný čas musí tedy platit určité body. Slepíčková (2000) definuje čtyři základní podmínky takto:

- Člověk nemá v daný moment žádné závazky k nikomu a ničemu;

- aktivita, kterou jedinec vykonává, je vybrána na základně svobodného rozhodnutí;
- jedinec je spokojený;
- v jednotlivých kulturách musí být konkrétní aktivita klasifikována jako aktivita volnočasová.

2.2 Volný čas v historickém pojetí

Různé způsoby trávení volného času se objevují už z dob starověku, a to především v antickém Řecku a Římě, a to ve středu dění, jimiž byly Athény a Sparta. Pouze svobodný lid měl nárok na volný čas. Problematikou volného času se zabýval řecký filosof Aristotelés, který zastával názor, že ve volném čase se má člověk zaměřit na přemýšlení a úvahu o státě. Mezi jiné volnočasové aktivity lze zařadit sportovní hry (olympiáda) a divadelní představení. Co se týká starověkého Říma, tak ti spoustu věcí převzali právě od Řeků. Zde byl výraznou osobností římský myslitel Seneca, jenž se věnoval otázkám volného času. Z této doby jsou nejpopulárnější gladiátorské hry (Janiš, 2009).

Na starověk navazuje středověk, ve kterém důležitou úlohu hraje křesťanství a jeho postupná expanze. Veškerý volný čas byl kontrolován církví, která neumožňovala například sportovní činnosti. Díky křesťanství se vytvořily rytířské turnaje, kterým napomohly kruciáty, ve kterých vznikl stav rytířů. Turnaje byly zábavou pro diváky, rytíři předváděli různé manévry.

Proti církvi se obrátil italský pedagog Vittorino da Feltre, který založil Dům radosti. Zde se věnoval také tělesnému vývoji. Jedinci se učili plavání, lukostřelbě nebo jízdě na koni. Mohli si vyzkoušet sami vytvořit hru, které se pak účastnili vyučující a ostatní děti (Janiš, 2009).

V éře novověku byla přínosem díla, jež publikovali Thomas More či Thomas Campanella. Oba autoři se zaměřovali na hry, které se častěji dostávaly do popředí. Hry byly nástrojem pro duchovní rozvoj jedince. Problematikou her se zabýval Jan Amos Komenský a John Locke, kteří tvrdí, že hračka a hra mají vysoký podíl na formování výchovy (Janiš, 2009).

Ve druhé polovině 16. století začali působit jezuité, kteří kladli důraz zejména na divadlo a hudbu. Právě ono divadlo sloužilo nejen k didaktickým cílům, ale také k volnočasové aktivitě. Hrály se hry především z biblického a antického prostředí (Přadka, 2002).

Kocon 20. století přišla na scénu organizace, která nesla název Project Adventure. Cílem této instituce bylo přiřadit pedagogiku zážitku do prostředí školy.

V roce 1844 vznikla společnost YMCA, kterou založil George Williams. Ta reagovala na nedostatek volného času u dětí a pomáhala tak rodičům, kteří měli pevnou pracovní dobu. Do češtiny se YMCA překládá jako Křesťanské sdružení mladých lidí a klade si za cíl ponechat křesťanské hodnoty a podpořit trávení volného času. Také v tehdejším Československu se organizace usadila, jejím hlavním představitelem se stal František Drtina. Zájem ze strany organizace byl o spoustu aktivit, lze uvést sporty jako házená, košíková či volejbal (Janiš, 2009).

2.2.1 Poválečné období (1945 – 1956)

Pro rozvoj volného času je charakteristické období po skončení druhé světové války. Evropa se především vzpamatovávala z ekonomických ztrát, které byly důsledkem války. Na druhou stranu se zvýšil objem času potřebný k volnočasovým aktivitám a občané tak mohli smysluplně svůj čas využívat. Co se týká tehdejšího Československa, tak zde se volný čas utvářel později. Důvodem pozdějšího formování volného času bylo především hospodářství a snaha o jeho obnovu. Lidé ale ani tak nezapomínali na svůj společenský život a navštěvovali různá divadelní představení, kina, koncerty aj. Největší překážkou pro delší volný čas byla pracovní doba, která tehdy činila čtyřicet osm hodin týdně.

V této době převládal velmi specifický zájem o volný čas dětí a mládeže ze strany komunistického režimu. Komunisté tuto skupinu mohli snadněji ovládat a vštěpovat jí, že se tímto podílejí na budování nových hodnot. Volný čas byl v této době v mnoha ohledech odlišný od toho dnešního. Nebylo výjimkou, že se děti ve školním věku účastnily brigád. Teprve v 50. letech 20. století docházelo k postupnému uvolňování a větší benevolenci volného času. Vysoký podíl na trávení volného času měla škola a mimoškolní aktivity, jejichž záměrem bylo vyplnit celý volný čas u dětí. Jednalo se zejména o vzdělávací programy. Postupně začínaly vznikat školní družiny a zájmové kroužky. Docházelo také

k postupnému zavádění letních táborů, tehdy pionýrských. Do popředí se dostala média, která měla značný vliv na děti a mládež (například časopis Mateřídouška) a další (Franc, Knapík, 2013).

2.2.2 Volný čas v 60. a 70. letech 20. století

V tomto časovém úseku se řešily zejména problémy, které byly spjaty se zaváděním různých typů definic. Docházelo k debatám o tom, co vůbec volný čas znamená. Vládl zde stále komunistický režim, a tak hlavní úvahy byly marxistického rázu. Volným časem se také zabývali politici nebo vysoké školy. Co se týká přesnějšího znění definic, tak jsou velmi podobného rázu jako ty již výše zmíněné (Franc, Knapík, 2013).

2.2.3 Volný čas v 90. letech 20. století

90. léta byla mezníkem, který změnil chápání volného času dětí a mládeže. Vysoce se na tom podílela tzv. Úmluva o právech dítěte z roku 1989. Samotný název naznačuje, že se Česká republika (tehdejší Československo) jako stát má postarat o to, aby se každému dítěti dostalo právního zabezpečení.

Mezi typické rysy této doby patří větší snaha přijímat nové podněty ke zlepšení, tím se rozumí například využívat nová stanoviska v organizování práce. Jako další znak sem lze zařadit otevřenost k novým věcem, například přijmout odlišnou skupinu jedinců, kteří jsou nějakým způsobem omezeni. Dalším znakem je určitá míra kooperace s ostatními zeměmi a následné vyměňování si informací a zkušeností v prostředí volnočasových aktivit. Je důležité nezapomínat na to, že každý stát je specifický a musí tak vycházet ze svých vlastních potřeb a podmínek.

Tato doba s sebou nese i negativa, která jsou spojena s různými typy závislostí či netolerancí až agresivitou (Pávková, 2008).

2.2.4 Volný čas na počátku 21. století

Rozvoj volného času neustále pokračuje a poukazuje na to také Evropská unie a Rada Evropy. Tyto dvě instituce mají pod záštitou různé aktivity, kampaně, projekty či publikační

činnosti atd. Zde se jasně ukazuje, že je kladen velký důraz na mladou generaci, která bude rozhodovat o budoucnosti. Svou roli zde hraje také dobrovolnictví, které se zaměřuje především na děti a mládež. Dobrovolnická práce nemá za cíl nahradit místa, která jsou platově ohodnocena. Naopak je to doprovodný program, který má pomoci k zamezení některých problémů dnešního světa (nezaměstnanost, chudoba apod.).

Akční program společnosti 2000 – 2006 „Mládež“ navázal na předešlý program „Mládež pro Evropu.“ Cílovou skupinou programu jsou mladí lidé a děti. Jedním z cílů je pomoci mladým lidem dosáhnout nových vědomostí, poznatků, rozvíjet sebe sama.

Programy a aktivity jsou podporovány evropskými institucemi a médii, mezi které patří např. EURODESK, který informuje o programech EU pro mládež. Dále EUROBAROMETR či Eurydice.

Česká republika neustále zaznamenává vysoký rozvoj v oblasti volného času, ale objevují se zde i negativa v podobě neuznávání nebo dokonce porušování práv. Lidé by měli nepříznivým vlivům čelit, protože současná mládež je pro budoucnost velmi důležitá a nepostradatelná (Hofbauer, 2004).

3 DÍLČÍ VÝVOJOVÉ FÁZE DÍTĚTE

Jednotlivé fáze dítěte začínají už od jeho narození. První rok života se dělí do období novorozeneckého a kojeneckého. Druhý a třetí rok života se nazývá batolecí období. Dále předškolní období, které začíná od tří let a končí kolem šestého, sedmého roku. Na to navazuje období školního věku a následně období dospívání.

Pro potřeby této práce postačí následné rozebrání období školního věku a období dospívání (Vágnerová, 2008).

3.1 Období školního věku

Škola je pro dítě důležitým bodem v jeho životě, dochází k socializaci, stává se školákem. Školní věk se rozděluje na tři jednotlivé období:

- *Raný školní věk trvá od nástupu do školy, tj. od 6 – 7 do 8 – 9 let, a je dobou počáteční adaptace.*
- *Střední školní věk trvá od 8 – 9 do 11 – 12 let, tj. do doby, kdy dítě přechází na 2. stupeň základní školy a začíná dospívat.*
- *Starší školní věk, resp. období 2. stupně základní školy, trvá do ukončení povinné školní docházky, to znamená přibližně do 15 let.*

(Vágnerová, 2008, s. 79)

3.1.1 Myšlení

Vývoj myšlení v období školního věku je silně spojen s realitou. Lze tedy konstatovat, že dítě dokáže přemýšlet o něčem, co už zná, ale zároveň předmět jeho přemýšlení není současně přítomný. Dítě ve školním věku má potřebu poznat aktuální svět a jeho fungování. Žáci nejčastěji k přemýšlení používají vlastní zkušenost, o kterou se mohou opřít, protože už ji znají (Vágnerová, 2008).

3.1.2 Pozornost

Pozornost a její rozvoj je úzce spjat s centrální nervovou soustavou. Postupně dochází ke zkvalitnění a větší kapacitě pozornosti. Co se týká středního školního věku, tak zde dochází k větší schopnosti ovládat pozornost. V toto období se zlepšuje selektivita a schopnost přemísťovat pozornost. Je tedy velmi důležité, aby žáci nestrhávali svou pozornost k podřadným podnětům (Vágnerová, 2008).

3.1.3 Paměť

Dle Vágnerové (2008) nejvíce dozrávají paměťové funkce, které určitým způsobem podněcuje školní prostředí. Děti si v tomhle věku osvojují základy strategického zapamatování. To znamená, že se snižuje mechanické učení a začíná tak převládat učení pomocí různých asociací či jiných pomůcek, které jim tento proces zlehčují.

3.1.4 Řeč

Začíná se rozvíjet jazyková vybavenost, která čítá kolem 26 470 slov. Co se týká jazyka, tak dívkám se začíná vývoj řeči rozvíjet dříve než u chlapců. To znamená, že se dívkám více daří například v testech, které obsahují verbální schopnosti. Řeč a paměť spolu velmi úzce souvisí, protože vývoj řeči tak pomáhá paměti dítěte, aby snáze dokázalo reprodukovat osvojené učivo (Langmeier, Krejčířová, 2006).

3.2 Období dospívání

Jinak se dospívání dá nazvat obdobím adolescence, je to typický začátek puberty. Hlavním ukazatelem jsou změny, které jedinec pozoruje na svém těle. Stojí za tím hormony, které jsou v nadměrné produkci. Mimo tělesných přeměn jsou zde i změny duševního rázu (např. emoce).

3.2.1 Myšlení, pozornost, paměť, řeč

Vývoj myšlenkových pochodů se neustále zdokonaluje. Myšlení je elastičtější a systematictější. Na rozdíl od školního věku je adolescent spíše egoista, protože má za to,

že jeho názory každého zajímají. Pubertální jedinci často přemýšlí abstraktně, lze sem zařadit různé filosofické úvahy o životě apod. Typickým znakem je pochybování a odmítání odlišných názorů od ostatních lidí, které dávají najevo častými argumenty (Thorová, 2015). Slovní zásoba čítá přes 30 000 slov (Langmeier, 2006).

Pozornost u takto vyspělejších lidí je zase o něco kontrolovatelnější. Dokážou svou pozornost lépe usměrnit. Jsou o něco schopnější využívat různých taktik, které jim usnadní udržení pozornosti. Jejich postupy jsou více systematizované a ucelenější. Již jsou schopni si pro sebe najít nejvhodnější styl učení (Vágnerová, 2008).

4 Vlivy utvářející volný čas jedince

4.1 Rodina

Rodina je hlavní sociální skupina, která má velmi významný podíl na formování volnočasových aktivit dětí a mládeže. V rodině jsou budovány pevné podmínky pro hmotné zabezpečení a ochranu. V rodině je počátek výchovy a edukace, dochází zde k základnímu vytváření hodnot apod.

Rodina má na volný čas dětí velmi mnoho vlivů, ať už negativních či pozitivních. Mezi rozhodující vlivy na trávení volného času patří například úplnost či neúplnost rodiny, její velikost. Mezi další vlivy lze zařadit pozdější zakládání rodiny, kdy je v posledních letech trendem vyšší věk rodičů.

Problémy v rodině jsou často odráženy na volném čase dětí. Dnešní trend této hektické doby spočívá v ochabnutí rodinných vazeb. Každý rodič musí mít na paměti, že jen on sám je za své dítě zodpovědný.

Rodina by teda měla být jakási základna, která má za úkol vytvářet příznivé předpoklady pro rozvoj volného času. Měla by zajistit dostatek financí, které jsou potřebné pro výbavu jednotlivce, pro zaplacení zájmových činností atd. Samozřejmě vše se odvíjí od peněžní situace rodiny, která je pro každou rodinu zcela odlišná, a tím pádem bude rozdílný i způsob trávení volného času.

Mezi to nejdůležitější stále patří projevit zájem o způsobu trávení volného času svého dítěte. Je v zájmu rodiny, aby děti trávily svůj čas smysluplně. Rodina ukazuje dětem, jakými způsoby lze trávit volný čas a vytváří jednotlivé přístupy, které budou jednou děti jako dospělí jedinci používat i ve své vlastní rodině. Mezi takové přístupy patří například nápodoba a reprodukce, která má za cíl ukázat pozitivní způsob trávení volného času. To znamená hrát společenské hry, podnikat společné návštěvy na zábavních a kulturních akcích, účastnit se koncertů, jezdit na výlety apod.

Bohužel některé rodiny nevěnují svým dětem dostatek času. Rodič by si měl na dítě udělat čas a pomáhat mu také s rozvojem osobnosti. Převládá trend toho, že rodiče se příliš nezajímají o činnosti svých dětí, které dělají ve svém volném čase. Horší je to v týdnu, kdy rodiče nemají čas, a tak mají snahu to změnit alespoň o víkendu (Hofbauer, 2004).

Dle Procházky (2012) je velmi zásadní způsob trávení volného času v rodině. Aktivní trávení volného času má v rodině svůj nezastupitelný význam. Jedná se o příznivou skutečnost, jelikož dochází k formování dobrého životního stylu, který zamezuje nežádoucím projevům chování. Na druhou stranu v této době dochází velmi často k nežádoucímu způsobu trávení volného času u dětí a mládeže. Lze sem zařadit přílišné sledování televize, trávení většiny času na sociálních sítích a v neposlední řadě používání násilí, užívání drog či alkoholu.

4.2 Škola

Podle Hofbauera (2004) není důležitým prvkem pouze rodina, ale také škola. Ta má cíle edukační, ale i výchovné. Škola připravuje žáky do různých oblastí života, kam lze zařadit i prostředí volnočasové. Prostředí školy má k dispozici vlastní zařízení určená k tomu, aby v nich žáci mohli trávit svůj volný čas.

Ve škole se žáci mohou účastnit dobrovolných volnočasových aktivit, které určitým způsobem formují jedince. Tyto akce si kladou za cíl žáka vzdělávat, vychovávat, ale také plní funkci zdravotní či kulturní. Žákům se tak dostává velkého rozvoje v mnoha různých oblastech.

4.2.1 Zájmové vzdělávání

Podle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) je zájmové vzdělávání nepostradatelnou součástí celoživotního vzdělávání. Z právního hlediska je pod záštitou školského zákona. Zájmové vzdělávání je pomocníkem pro realizaci edukačních cílů, které jsou dány školským zákonem. Úkolem zájmového vzdělávání je pomoci žákům, aby rozvíjeli svou osobnost, starali se o psychohygienu. Dbá se zde na výchovu, edukaci,

kulturu, prevenci, odpočinek, talent. V neposlední řadě zde dochází k posílení sociálních vazeb.

Zájmové vzdělávání se dále člení na školní družiny, školní kluby a střediska volného času. Pracují zde tedy způsobilí pedagogové, těmi jsou konkrétně kantoři, vychovatelé a odborníci na volný čas. Je důležité zmínit, že tato zařízení akceptují všechny uchazeče, bez ohledu na to, jakou mají barvu kůže nebo jaké jsou národnosti apod. Dalším neméně důležitým aspektem je to, že zdejší pracovníci jsou schopni odhalit skrytý talent, dále ho formovat a rozvíjet (www.msmt.cz, 2021).

4.2.2 Školní družiny

Školní družiny patří do školských zařízení, které umožňují zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo více základních škol dle svého vzdělávacího plánu. Školní družiny poskytují výchovu, vzdělávání, rekreaci, sportovní a zájmovou činnost. Všechny tyto činnosti se konají v době mimo vyučování. (www.msmt.cz, 2021).

Jsou zaměřeny zejména na mladší žáky, a to konkrétně od první až páté třídy. Výjimku tvoří žáci z přípravných tříd základních škol či žáci ze speciálních škol. Mohou přijímat žáky z druhého stupně základní školy či žáky z nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia. Je to však podmíněno pravidelnou denní docházkou. Školní družiny nabízejí nepřeborné množství aktivit. Výhodou je, že žáci jsou v povědomém prostředí, ve kterém se cítí dobře.

Dle Pávkové a Hájka (2011) jsou školní družiny nejfrekventovanějšími zařízeními pro děti, které jsou vymezené pro trávení volného času. Pracuje zde nejvyšší počet vychovatelů a zároveň těmito zařízeními prochází nejvíce dětí. Jelikož se jedná o školní zařízení, tak zde probíhá výchovný proces, to znamená, že se nejedná pouze o klasické hlídání dětí. Školní družina je přechodem mezi vyučováním ve škole a pobytem doma. Neprobíhá zde další výuka, a proto se zde práce pedagogů liší od obvyklé výuky ve třídě.

Školní družiny jsou ohraničeny dobou, kdy skončí výuka a odchodem za ostatními volnočasovými činnostmi či odchodem dětí domů. Družiny mohou plnit svou funkci také o prázdninách.

Školní družiny musí fungovat na základě konkrétních podmínek:

- Personální – vychovatel nebo vychovatelka, která musí mít odborné vzdělání, zájem o práci s dětmi
- Materiální – musí zde být potřebné vybavení jako jsou herny, klubovny
- Řídící a kontrolní – tato podmínka musí být pod právní záštitou

4.2.3 Školní kluby

Jedná se o školní zařízení, které umožňuje zájmovou edukaci žákům jedné či více škol dle vlastního školního vzdělávacího programu. Cílem je vycházet ze zálib a požadavků jednotlivých žáků. Školní kluby jsou podobné školním družinám, liší se tím, že se výhradně zaměřují na starší žáky. To znamená, že školní kluby navštěvují žáci druhého stupně, žáci nižšího stupně šestiletého či osmiletého gymnázia. Je možné, aby sem docházel mladší žák z prvního stupně, který nenavštěvuje pravidelnou denní docházku do školní družiny (www.msmt.cz, 2021).

4.2.4 Střediska volného času

Střediska volného času se řadí také mezi školská zařízení. Cílem těchto středisek je motivace, podpora a vedení dětí a mládeže. Žáci si zde osvojují rozvoj osobnosti. Učí se, jak rozumně naložit s volným časem, kde má žák na výběr rozsáhlou škálu volnočasových aktivit. Žáci jsou v bezpečném prostředí, a navíc jsou obklopeni kvalitními odborníky. Střediska se zaměřují na oblasti zájmového vzdělávání.

Střediska jsou aktivní celý školní rok, to znamená i v čase, kdy se nekoná školní výuka. Střediska nabízejí mnoho činností pro trávení volného času a jsou přizpůsobeny pro veškeré věkové kategorie dětí a mládeže. Pořádají také kroužky, což jsou pravidelné zájmové oddíly pro stálé seskupení aktérů. Díky jejich účasti se mohou konat různé soutěže, přehlídky, tábory, ale i vzdělávací programy, které navazují na školní vzdělávací program či programy zaměřující se na prevenci (www.msmt.cz, 2021).

Bartoš (2004) ve své publikaci uvádí dvě základní činnosti střediska:

- Zájmová činnost pravidelná – ta má mnoho podob:
  - Soubor (zájmový oddíl, který většinou končí představením na veřejnosti, př. taneční či pěvecký)
  - Kroužek (jedná se také o zájmový oddíl, ale menšího seskupení účastníků)
  - Kurz (ten má za cíl získat určitou zručnost a znalost, př. kurz pečení)
  - Klub (zájmový oddíl, který je typický více svobodnou organizací).

- Příležitostná zájmová činnost – sem patří například:
  - Neorganizované (spontánní) aktivity. Účastníci je mohou využívat buď jako jednotlivci, nebo skupinově. Aktivita je možná pro všechny zájemce, pouze je časově ohraničena otevírací dobou. Příkladem těchto aktivit jsou fitness centra, hřiště atd.
  - Prázdninová táburová aktivita. Jedná se o řízenou činnost, která je především pro děti a mládež. Jak stojí v názvu, tak tato aktivita probíhá v době prázdnin.

4.2.5 *Dům dětí a mládeže*

Dům dětí a mládeže (DDM) se řadí mezi střediska volného času (SVČ), jedná se většinou o zařízení s právní subjektivitou. Nabízené služby mohou užívat žáci, studenti, rodiče s dětmi, děti apod. Domy dětí a mládeže nabízejí zájemcům jednotlivé kategorie činností, které jsou popsány výše. Především se jedná o zájmovou činnost pravidelnou, příležitostnou, spontánní aktivity a další. Nutno ale zmínit tzv. pomoc odbornou, která dovoluje těmto organizacím umožňovat odbornou podporu ostatním subjektům věnující se volnému času dětí a mládeže. Pomoc ze strany DDM spočívá především prostřednictvím seminářů, přednášek či kurzů (Pávková, 2008).

4.2.5.1 *Poměrnost aktivit DDM*

Co se týká procentuálního zastoupení jednotlivých činností probíhajících v domě dětí a mládeže, tak dle Pávkové (2008) je rozdělení následující. Nejvíce se DDM věnuje zájmové činnosti pravidelné, která tvoří až 60 % náplně aktivity. Na druhé pozici stojí příležitostná

zájmová činnost (až 40 % náplně aktivity). Poté následuje víkendová a prázdninová činnost (až 20 %). Pak následují aktivity jako spontánní činnosti, práce s talentovanými účastníky či odborná pomoc.

DDM poskytují především funkci výchovně-vzdělávací, to znamená, že uchazeči zde naleznou aktivity, které zejména vzdělávají i vychovávají. Z hlediska zájmové činnosti zde týdně projde cca 16 % dětí školního věku, ostatní se zajímají především o nepravidelné aktivity.

V těchto zařízeních se pracuje po celý rok. Nemalá část aktivit je realizována o víkendu, tedy v sobotu a neděli. Pracovníci DDM nesmí chybět ani na prázdninových aktivitách, kam spadají prázdninové tábory. Na tábory jezdí zájemci jak z rekreačních důvodů, tak z důvodů zaměřenosti na konkrétní odbornou zájmovou činnost. Je důležité si uvědomit, že nabízené činnosti jsou určené i pro mládež, případně i předškolním dětem a jejich rodičům. Do náplně DDM spadá také práce s ohroženou sociální skupinou. Zde lze také pracovat s handicapovanými dětmi (Pávková, 2008).

4.2.5.2 Dům dětí a mládeže a jeho pracovníci

Pedagogičtí pracovníci DDM spadají do kategorie vychovatelů. Rozsah jejich přímé výchovné povinnosti vymezuje ředitel. Rozsah přímých povinností platí i pro ředitele, který musí vést přinejmenším jeden zájmový útvar.

Zaměstnanci DDM dodržují Pracovní řád pro pedagogické pracovníky, který spadá pod záštitu MŠMT ČR. Na chodu DDM se účastní ostatní pedagogové, například externí pracovníci či dobrovolníci, kteří musí mít s DDM uzavřenou dohodu. Co se týká pracovní náplně, která je u každého pedagogického pracovníka DDM požadována, tak se jedná především o schopnost přichystat a zrealizovat nabídku činností volného času. Dále je stěžejní znát pedagogická pravidla, metodiku vedení zájmových aktivit a v neposlední řadě je velmi důležitá komunikace s ostatními kolegy. Pro fungování DDM se musí splňovat určitá kritéria. Mezi jedno takové kritérium patří roční plán činností. Tento plán vytváří ředitel a obsahuje například nabídku prázdninových táborů, spontánních akcí či příležitostné aktivity. Veškeré naplánované aktivity musí být ekonomicky potvrzené.

Deníky zájmových útvarů jsou dalším pedagogickým dokumentem, který uvádí počet příslušníků zájmového útvaru, dále pak rozvrh činností. Jestliže ředitel s uvedenými informacemi souhlasí, tak to potvrdí svým podpisem.

Pedagogických dokumentací je celá řada. Přihlášky zájemců se řadí také mezi dokumentace, zákonní zástupci svým podpisem dávají souhlas s pravidelnou zájmovou aktivitou u zájemců mladších 18 let. Dále je třeba zaznamenávat zprávy z porad, knihu úrazů či dokumentaci prázdninových táborů (Pávková, 2008).

4.2.5.3 Nabízené aktivity

DDM nabízí nepřehledné množství aktivit. K nabídce jsou činnosti sportovní, taneční, technické, hudební a dramatické, výtvarné či vzdělávací. Na webových stránkách DDM v Českých Budějovicích (www.ddmcb.cz) je v nabídce přes 230 kroužků. Například na webových stránkách DDM v Jindřichově Hradci (www.ddmjh.cz) je nabízeno 110 kroužků. Je tedy zcela samozřejmé, že počet kroužků se odvíjí od počtu obyvatel daného města. Nabízené aktivity jsou opravdu pro každou věkovou skupinu. Pokud dítě v brzkém věku začne chodit např. na taneční kroužek, tak začíná s tzv. přípravkou, která je pro ty nejmenší. Každým rokem dítě nabírá taneční zkušenosti, a tak se může dostávat do pokročilejších tanečních kroužků, které se tedy odvíjejí také podle věku.

Každé DDM má svou základnu či základny, které slouží především pro táborové akce. Co se týká Jindřichova Hradce, tak ten konkrétně disponuje třemi základnami. První základna se jmenuje Radíkov, která se nachází v České Kanadě. Radíkov svou polohou přímo vybízí k různým turistickým nebo sportovním aktivitám.

Dalším objektem je Tokániště, které se nachází blízko obce Rapšach. I zde se děti a mládež zabaví, jelikož nabídka aktivit je hodně pestrá. Nachází se zde bazén, stěna na lezení, venkovní hřiště na tenis.

Třetí základnou je Střelnice, která je specifická pořádáním letních táborů. Střelnice byla dříve určena jako místo, kde se střílelo, odtud ten název. Nachází se u řeky Dračice (www.ddmjh.cz, 2021).

4.2.6 Základní umělecké školy

Pod záštitu školy nabízející volnočasové aktivity dětem a mládeži patří také základní umělecké školy (ZUŠ). Dřívější pojmenování bylo lidová škola umění (liduška). Ačkoliv se jedná o školské zařízení, tak přítomnost na hodinách je zcela nepovinná. K účasti dochází po skončení školní výuky. Z hlediska oborů, které ZUŠ nabízí, se jedná především o taneční, výtvarné, hudební a literárně dramatické (Pávková, 2008).

Pokud jedinec uvažuje o vstupu do ZUŠ, tak je jeho povinností buď prokázat své předpoklady pro studium a nebo složit talentové zkoušky. Konec studia je obvykle zakončen závěrečnou zkouškou, která může mít charakter absolventského vystoupení či výstavy výtvarné práce.

Co se týká edukace ve studiu přípravném, tak zde dochází především k osvojení a rozvoji žákových dispozic a zaujetí o uměleckém vzdělávání. Náplní pracovníků v tomto stádiu studia je především vést žáky k dalším schopnostem, které jsou nutné pro jejich budoucí umělecký rozvoj.

První stupeň vzdělávání v sobě zahrnuje sedmileté studium, které se zaměřuje zejména na rozvoj individuálních předpokladů žáků. Jedním z cílů studia je připravit žáky na další vzdělávání, kam spadají konzervatoře apod.

Edukace na druhém stupni trvá čtyři roky a cílem je, aby žáci dokázali v praxi využít nabyté dovednosti. Dále zde dochází k většímu prohloubení zájmů jedince. Tento stupeň vzdělávání dává možnost individuálnímu rozvoji, a to z hlediska aktivní umělecké činnosti. V neposlední řadě dává podnět k dalšímu studiu.

Dalším studiem je studium s rozšířeným počtem vyučovaných hodin, které je poskytováno jedincům s výborným prospěchem. Jedná se tedy o vzdělávání, které je náročnější a obsáhlejší. Pro žáky je to dobrá možnost k přípravě na další studium (www.nuv.cz, 2021).

5 ZPŮSOBY TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU

Děti a mládež mají na výběr spoustu možností a nabídek pro trávení svého volného času. To znamená, že každý si vybere tu aktivitu, která je mu nejbližší. Pokud někdo rád sportuje, tak zcela logicky bude vyhledávat aktivity zaměřené na sport. Naopak někdo jiný nerad sportuje, ale například rád čte, tak si ve svém volném čase nejspíš rád přečte knihu či časopis. Těmito způsoby trávení volného času se zabývá Bláha (1980) ve své publikaci a dělí je takto:

- Psychická a fyzická rekreace – sem lze zařadit tyto aktivity:
  - sportovní aktivity, které jsou spontánního charakteru (turistika, procházení);
  - aktivity zaměřené na estetiku a kulturu (čtení, poslouchání muziky);
  - spaní přes den, oddech na pohovce;
  - nečinnost, dívání se do zdi.

- Pobavení – jedinec si kvůli nudě najde určitý druh zábavy:
  - hraní her, zabavení se venku a doma;
  - cirkus;
  - dívání se na sportovní zápasy;
  - hraní se zvířaty;
  - pobavení ve společnosti (taneční zábavy);
  - záliby ve sbírání (sbírání známek).

- Činnosti, které jsou prospěšné v rámci vzdělávání, rozvoje talentu:
  - sebevzdělávání se, a to formou různých lekcí, kurzů či učení se na základě dobrovolného rozhodnutí;
  - dlouholeté záliby.

- Pomoc příslušníkům rodiny na základě svobodného rozhodnutí:
  - opatrování sourozenců a ostatních příbuzných;
  - starost o domácnost (úklid, nakupování);
  - starost o zvířata.

- Nepovinné společenské aktivity:
  - návštěvy přátel;
  - aktivita v instituci nabízející různé formy volnočasových činností;
  - brigády.

Autoři Bocan, Maříková a Spálenský (2011) uvádí aktuálnější rozdělení trávení volného času:

- Internet a poslech hudby – sem lze zařadit aktivity, které souvisí s informačními technologiemi (počítačové hry apod.), tento typ činnosti je rozšířen poměrně hodně.
- Intelektuální aktivity – patří sem činnosti, které souvisí se sebevzděláváním či návštěvou knihoven.
- Neorganizované aktivity – tyto aktivity jsou hojně rozšířené, jelikož sem lze zařadit návštěvy kamarádů nebo sledování televizních pořadů.
- Činnosti zaměřené na spotřebu – tento typ není příliš rozšířen, jedná se o aktivity spojené s návštěvou fastfoodů aj.
- Koníčky a sport – těmito aktivitami se rozumí například sportovní oddíly či zájmové kroužky.

Velice zajímavý je čtvrtý bod, na který lze totiž nahlížet i z geografického hlediska. Autorky Spilková a Radová (2010) popisují tzv. mall junkies. Tento pojem je spjat s nákupními centry, která jsou využívána dnešní mládeží a slouží pro provozování volnočasových aktivit. Jedná se tedy o místo, kde se mládež schází, zabaví se, popřípadě si tam mohou cokoli koupit nebo si přinést svoje občerstvení z domova. Pro takové způsoby trávení volného času jsou významné food court neboli samoobslužné jídelny, které jsou důležité pro setkávání s vrstevníky, jelikož jim poskytují určitý prostor. Mít konkrétní prostor je pro mládež velmi stěžejní, protože zde dochází k setkávání a k sociálním interakcím. Nutno

zmínit, že prostor není vybírán zcela náhodně, ale děje se tak na základě pravidel. Mezi taková pravidla patří například obcházení svého území a jeho kontrolování.

Co se týká jednotlivých způsobů trávení volného času, tak je zcela patrné, že existuje nepřehledné množství aktivit. Bohužel je mnoho dětí, které neví, jak naložit se svým volným časem. Tím pádem dochází k tomu, že se děti nudí a často se uchylují k aktivitám, jež jsou spojené se sledováním televizí či videí. Nuda může vést k agresi a děti si ji vybíjejí různými způsoby.

Další nelehkou situací pro děti je to, že jim rodiče plánují jejich volný čas. Nutí je chodit na atraktivní volnočasové aktivity, kam lze zařadit například balet nebo hru na hudební nástroj. Pokud dítě dochází za volnočasovou aktivitou nerado, jen proto, že musí, tak je docela pravděpodobné, že se cítí být ve stresu. Nejvhodnější způsob je, aby si dítě samo určilo, jaká aktivita či hra ho naplňuje a baví (Reuys, Viehoff, 1996).

6 VOLNOČASOVÉ ORGANIZACE

Dle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2010) se v minulém století velmi dařilo rozvoji volného času, s čímž souvisí vznik jednotlivých spolkových činností pro děti a mládež. Sdružení mají v současnosti důležité postavení. Také dochází k jejich rozdělení podle určitých měřítek:

- Podle náplně – jedná se například o sdružení náboženského či sportovního charakteru.
- Podle cílového zaměření – patří sem organizace, které jsou orientované na zájmovou činnost. Za cíl se považuje vyhovění potřeb jednotlivých příslušníků. Jako příklad lze uvést Skauting.
- Podle rozsahu obsahového zaměření – do této kategorie spadají organizace, jejichž působení je zaměřené na oblast specializovanou či všestrannou. Příkladem jsou domy dětí a mládeže.

6.1 Křesťanské sdružení mladých lidí

YMCA je součástí celosvětového hnutí YMCA (Křesťanské sdružení mladých lidí). Jak název napovídá, jedná se o křesťansky zaměřenou dobrovolnou mládežnickou organizaci. Tato organizace se snaží o rozvoj člověka, jeho ducha, těla a duše. Nutno zmínit, že je zpřístupněna všem lidem, a to bez rozdílu pohlaví, rasy, náboženského vyznání či společenského postavení. Sdružení YMCA vychází z křesťanských ideálů (Kavanová, Chudý, 2005).

Počátek organizace sahá do druhé poloviny 19. století. YMCA byla založena v Londýně, do České republiky se dostala především díky významným osobnostem, jednou z nich byl například Tomáš Garrigue Masaryk. Své působení musela na dlouhou dobu ukončit. Ke znovuoživení došlo v roce 1990 (www.ymca.cz, 2021).

YMCA má po celé České republice celkem 28 poboček, které dohromady čítají cca 3 900 příslušníků. Svým členům nabízí velké množství aktivit: hudební aktivity pro mládež, kreativní kroužky, skautské oddíly či tábory (www.ymca.cz, 2021).

Dle Kavanové a Chudého (2005) se organizace zabývá těmito aktivitami:

- Organizuje společenské aktivity pro mládež.
- Realizuje biblické hodiny, kurzy a směřuje mládež ke čtení Bible.
- Zařizuje tábory, které jsou duchovního, sportovního či vzdělávacího charakteru.
- Publikuje monografie a časopisy, které pomáhají např. vzdělanosti mladých lidí.
- Pořádá charitativní akce zaměřené na pomoc lidí.
- Kooperuje s národními, regionálními a místními organizacemi podobného zaměření.

6.1.1 Nabídka aktivit

YMCA nabízí řadu aktivit, kam lze zařadit například tzv. TenSing. V překladu to znamená zpívání náctiletých, avšak nejedná se pouze o zpěv, ale řadí se sem i hra na hudební nástroj, divadlo a tanec. Jedná se o program mezinárodního charakteru, který je určen zejména mladým lidem a jeho cílem je umožnit mládeži seberealizaci pomocí tvůrčích uměleckých forem.

TenSing v sobě ukrývá základní koncepce, jimiž je kultura, kreativita a Kristus. Pod pojmem kultura si lze představit kulturu mladých lidí, kteří řeší určité problémy. Cílem vedoucích je snaha o pochopení nynější kultury mládeže. Často jsou vedoucími sami dospívající jedinci.

Dalším pojmem je kreativita, která si klade za cíl, aby lidé dělali rozumné, smysluplné věci.

V tomto případě to znamená, aby si členové TenSingu sami vytvořili většinu svého programu a poté se na něj připravili.

Poslední ideou je Kristus, neznámá to, že tento program je určen pouze věřícím, ba naopak. Zpívání náctiletých je otevřené pro všechny, tedy jak pro věřící, tak nevěřící. Samozřejmě se zde člověk setká s křesťanstvím, ale nemusí ho nutně přijmout za své. Kristus je prostorem pro debatu a kolektivním zamyšlením nad existencí života. Jak bylo napsáno výše, tak TenSing vedou především mladí lidé, kteří mají zodpovědnost za průběh programu. Pokud vedoucí programu chce, tak má k dispozici dospělého člověka, který v případě nutnosti dokáže pomoci či poradit (www.ymca.cz, 2021).

Nutno podotknout, že TenSing se nachází pouze v devíti městech po celé České republice (www.ymca.cz, 2020). Ale to neznámá, že ostatní města nedisponují svými pěveckými sbory. YMCA Jindřichův Hradec nabízí pěvecký sbor, který se jmenuje Jakoubek. Jedná se o sbor amatérského rázu, který je zaměřen na ztvárnění křesťanské hudby. Zpívají zde přátelé, kteří mají mezi sebou vřelé vztahy a zpívají tak pro své potěšení. Členové mezi sebe s radostí uvítají nové členy, kteří hudbě rozumí, bez rozdílu víry i církevní příslušnosti (www.ymca-jh.cz, 2021).

Další nabízenou aktivitou jsou tábory, které si kladou za cíl zpestření života dětí a mládeže. YMCA disponuje svými specifickými místy k táboření, jedná se například o obec Soběšín u řeky Sázavy či tábor Vlčice u rybníka Staňkov. Kapacita těchto tábořišť opravdu nestačí, a proto je k dispozici spousta jiných tábořišť po celé České republice.

Z hlediska zaměření je každý tábor jiný. Tábory mohou mít charakter sportovní, turistický, skautský nebo duchovní. Z toho taktéž plyne věkové rozmezí, které se pohybuje od předškolního věku až do mladé dospělosti (www.ymca.cz, 2021).

Výše zmiňovaný tábor Vlčice se nachází v prostředí Staňkovského rybníka nedaleko Třeboně. Tato jihočeská krajina přímo vybízí k širokému vyžití v okolní přírodě. Náplň celého tábora spočívá v kooperaci, pomoci, učení se různým schopnostem a dovednostem, se kterými se jedinec setká ve svém budoucím životě. Celý tábor je provázen biblickým tématem. V průběhu dne se konají hry, koupání v rybníce, zpívání a další (www.ymca-jh.cz, 2021).

V neposlední řadě YMCA umožňuje zájezdy do zahraničí, tzv. zahraniční programy. Jedná se o jedinečnou příležitost pro mladé lidi. Účastníci prostřednictvím zahraničního programu získají nové zkušenosti, poznají činnost organizace v jiných zemích či si zkusí práci dobrovolníka v cizině.

Díky této příležitosti mladí lidé dosáhnou zdokonalení cizího jazyka, rozšíří své obzory, seznámí se s novými lidmi nebo poznají cizí zemi (www.ymca.cz, 2021).

6.2 Skauting

Skauting je dobrovolné, nepolitické, nezávislé sdružení pro mladé lidi, které je dostupné všem, a to bez rozdílu rasy, náboženského vyznání, původu a národnosti. Zakladatel Robert Baden-Powell stanovil určité principy a cíle skautingu, kterými se členové této organizace řídí (Kavanová, Chudý, 2005).

Za cíle skautingu se považuje především pomoc mladým lidem získat naprostý fyzický, psychický, společenský a duševní rozvoj. Dále je skauting založen na určitých principech, které určují celkové zaměření skautingu. Mezi takové principy se řadí zodpovědnost za sebe, spolupráce, porozumění a zodpovědnost k ostatním lidem a okolnímu prostředí. Posledním principem je objevování hodnot ducha, které jedince převyšují.

Ony zmiňované principy stojí na určitých výchovných postupech, které se pokouší dovést mladé lidi k jejich vlastnímu osobnímu rozvoji. Do takovýchto postupů se řadí například skupinová práce, seberozvíjení, pobývání v přírodě s kamarády, pozvolné ujímání se zodpovědnosti (www.skaut.cz, 2021).

6.2.1 Rozdělení příslušníků

Členové skautského hnutí jsou rozděleni do určitých skupin podle věku. První skupinu tvoří Benjamínci, ti jsou určeni nejmenším zájemcům ve věku 5–7 let. Zde se děti učí zejména to, aby se naučily rozumět si s ostatními dětmi. Dále zde dochází k upevňování důvěry k ostatním dospělým lidem či k rozvíjení kreativních činností (malování, divadlo).

Druhou kategorií jsou Vlčata a Světlušky, které navštěvují děti ve věkovém rozpětí 8-10 let. Cílem této kategorie je, aby si děti osvojily prosazení svého názoru, ale také akceptování

ostatních názorů. Dále se děti učí dodržovat stanovená pravidla, trávit volný čas pohybem a ve venkovním prostředí.

Následuje kategorie, která nese název Skauti a Skautky a je dostupná pro 11leté–14leté zájemce. Členové se učí rozvoji svých silných stránek a zároveň přijímají slabší stránky. Zkoušejí vést ostatní vrstevníky, učí se pomoci jiným.

Poslední skupinou jsou Roveři a Rangeři, do této kategorie spadají 15letí a starší členové. V tomto případě skaut poskytuje svým členům především síť kamarádů, účastnění se na užitečných projektech. Dalšími výhodami je, že příslušník má možnost poznat novou kulturu či cestování. V neposlední řadě z toho všeho má mladý člověk potěšení a určité zážitky z hromadných činností (www.skaut.cz, 2021).

6.2.2 Historie skautingu

Jak je výše zmíněno, tak zakladatelem skautingu byl Robert Stephenson Smyth Baden-Powell. Jednalo se o britského generála, který ve své praxi dosáhl značných vědomostí, které byly uplatněny pro budoucí rozvoj skautingu. Konkrétními znalostmi se rozumí například umět si nalézt cestu, provádět sledování či se ukrývat. Právě slovo skaut se do češtiny překládá jako pátrač apod. Baden-Powell napsal na konci 19. století jakýsi manuál, který se jmenuje „*Aids to scouting*.“

U jedné z bitev dokázal Baden-Powell využít chlapce, po náležité výchově, kteří plnili funkci zásobářů apod. Došlo se k závěru, že chlapci své úkoly plnili zodpovědně a individuálně, což dalo podnět ke vzniku družinové výchovy. Poprvé byly družiny použity začátkem 20. století na první zkušební táborové akci na ostrově Brownsea, kterou zrealizoval Baden-Powell s ostatními chlapci. Jednalo se o skupinu dvaceti chlapců, kteří byli následně rozřazeni do menších skupin po pěti. V čele pětičlenné skupiny stál ten nejstarší a nejzkušenější hoch.

Následně vydává Baden-Powell konečnou příručku „*Scouting for Boys*.“ (Kolektiv historické komise, 1999).

Z hlediska českého skautingu byl významnou osobností český rodák Antonín Benjamín Svojsík. Jednalo se o učitele tělocviku, který si kladl za cíl reorganizaci výchovy tehdejší mládeže. Svojsík se proto vydal do Anglie, kde se seznámil se skautingem. Pokoušel

se o zavedení českého skautingu po jednáních s různými pedagogickými pracovníky. Zabýval se přednášením a psaním o výchově skautů.

Počátkem roku 1912 bylo zveřejněno dílo „Český skaut.“ Následně vychází další publikace „Základy junáctví.“ Jedná se o zásadní dílo pro český skauting, ve kterém je stěžejním především vztah k přírodě.

Ve stejném roce se koná první táborová akce na Humpolecku, kterou organizuje Svojsík. Nadále docházelo k rozvoji českého skautu a k nabývání oddílů, což dalo za vznik roku 1914 samostatnému spolku Junák – Český skaut (Kolektiv historické komise, 1999).

6.3 Pionýr

Pávková (2001) se ve své publikaci zmiňuje o vzniku Pionýra, který se datuje od roku 1949. Mezi jeho typické rysy patřila hromadnost a jednotnost. Dnešní Pionýr klade důraz na demokracii, dobrovolnost, samostatnost.

Jedná se o spolek, který se zaměřuje na výchovnou práci s dětmi a mládeží v jejich volném čase. Pionýr se skládá z oddílů a klubů, které poskytují aktivity pro dívky i chlapce. Po celé České republice lze nalézt okolo 600 míst, kde Pionýr působí. Většina aktivit, které provozují, je dostupná i pro veřejnost.

Slovo pionýr má svůj původ ve francouzštině. Nejdříve to bylo označení pro vojenské sapéry. V dnešním slova smyslu to znamená průkopník, jedná se tedy o snahu poznání nepoznaného, o hledání nové cesty a o posouvání hranic.

Co se týká výchovy, tak na tu je kladen opravdu velký důraz. Pro Pionýr je charakteristická otevřenost, pestrost, nezávislost (politická, náboženská či církevní), koedukace (www.pionyr.cz, 2021).

6.3.1 Činnosti

Činnostmi, které Pionýr může nabídnout, je celá řada. Z hlediska nabízených aktivit se jedná především o pravidelné schůzky či oddílové výpravy. Dále se Pionýr zajímá o turistiku, kulturu, tábory, sport, přírodovědu, techniku. Akcí se může zúčastnit i jedinec, který není členem. Pionýr zároveň disponuje několika místy s otevřenými volnočasovými kluby. Za závěr a dovršení aktivit se považují letní tábory (www.pionyr.cz, 2021).

Volný čas mohou děti a mládež trávit na oddílových schůzkách, v klubech, na víkendových výpravách nebo na táborech. Oddílové schůzky probíhají jednou týdně a konají se zde různé hry apod.

Kluby slouží především pro ty, kteří se neúčastní pravidelné činnosti a to např. z důvodu nedostatku času. Nabízené aktivity jsou velmi rozmanité, a proto si zde zájemci mohou vybrat činnosti ze sportu nebo různé hry.

Dalším způsobem trávení volného času jsou víkendové výpravy, které se konají jednou za měsíc. Jejich cílem je poznávání přírody, rodné země.

Tábory patří k typické činnosti, jež jsou dětem a mládeži nabízeny. Některé oddíly tábory uskutečňují i v průběhu ostatních prázdnin jako jsou jarní nebo podzimní (www.pionyr.cz, 2021).

7 SPORT

Jednou z dalších možností, jak využít svůj volný čas, je vykonávání určité sportovní aktivity. Je všeobecně známo, že pohybová aktivita či sport zlepšují kvalitu života. Tím se rozumí jak fyzická, tak psychická odolnost. Díky seznámení se s různými typy sportovních aktivit dochází u dětí k jejich aktivnímu provádění i v budoucím životě.

Tělovýchova je pro děti a mládež nezbytná, a to z důvodu zdraví. Z hlediska vývoje pohybových dovedností je žádoucí mnohostrannost. To znamená, že by se v pohybových aktivitách měly objevit určité prvky z gymnastiky, turistiky, atletiky, ale také plavání či lyžování. Zejména významnými činnostmi jsou takové, které se mohou odehrávat v přírodě. Toto kritérium splňuje především turistika, která má i výchovné cíle. Pro úspěšné vykonávání určitých aktivit je stěžejní kooperace s organizacemi zaměřující se na sport (Pávková, 2008).

Dále Pávková (2008) vymezuje okruhy tělovýchovných, sportovních a turistických zájmových aktivit:

- kondiční cvičení s nářadím či bez nářadí, popřípadě v doprovodu hudby;
- zdravotní a průpravné cviky;
- rytmický tanec a gymnastika;
- akrobacie;
- atletika;
- sportovní hry;
- drobné pohybové hry;
- sezonní aktivity – lze rozdělit na zimní a letní pohybové činnosti;
- turistika;
- sledování a navštěvování sportovních klání;
- branné aktivity.

7.1 Sokol

Sokol spadá do kategorie sportovních klubů, který byl založen roku 1862 Miroslavem Tyršem. V tehdejší době se zaměřoval nejen na sportovní rozvoj, ale také na mravní hodnoty jedince. Docházelo k rozvoji knihoven, provozování loutkového divadla apod. V současné době se Sokol zaměřuje spíše na tělovýchovné aktivity dětí a mládeže (Pávková, 2008).

Sokol poskytuje sport každému, a to bez rozdílu věku apod. Cílem je rozvíjet tělesnou výkonnost svých příslušníků. Pro Sokol znamená pohyb zejména zdravý životní styl a zároveň své příslušníky směřuje ke kladnému vztahu ke své rodné vlasti. Dále se snaží o komplexní osobnostní rozvoj jedince a snaží se vést své členy ke spravedlnosti nebo k samostatnému jednání (www.sokol.eu, 2021).

Ze sportovního hlediska Sokol nabízí řadu aktivit a zároveň podněcuje děti a mládež ke zdravému pohybu. Dále nabízí jedincům poznat nové lidi. Cílem Sokola není, aby členové dosáhli co největšího sportovního výkonu. Ale spíše se jedná o to, aby si příslušníci zacvičili z důvodu udržení dobré kondice a zdraví. Dále se zde naučí rozvoji svých pohybových schopností, naučí se prohrávat i vítězit.

Sokol poskytuje všestranný program pro cvičící. Objevují se zde prvky gymnastiky, aerobiku, cvičení s nářadím, atletiky, bojového umění, míčových her apod.

Co se týká rozdělení členů Sokola, tak ti jsou rozčleněni do jednotlivých oddílů podle věkových kategorií, samozřejmě od nejmladších po nejstarší. Kromě toho se vyskytují konkrétně zaměřené oddíly, mezi něž lze zařadit oddíl volejbalu či aerobiku (www.sokol.eu, 2021).

8 PRAKTICKÁ ČÁST

8.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření je zjistit, zda existují rozdíly v trávení volného času u věkově odlišných žáků základní školy. Z toho dále vyplývá hlavní výzkumná otázka, u které je potřeba zjistit, jaké jsou ty stěžejní rozdíly v trávení volného času mezi odlišně starými žáky. Poté jsou stanoveny další dílčí výzkumné otázky, které více rozvádí hlavní výzkumnou otázku. V další části výzkumu dojde k zodpovězení stanovených otázek.

8.1.1 Výzkumná otázka

Jaké jsou rozdíly v trávení volného času mezi žáky mladšího školního věku a žáky staršího školního věku?

8.1.2 Dílčí výzkumné otázky

- Do jaké míry je volný čas ovlivňován rodiči?
- Jaký je nejčastější způsob trávení volného času u žáků, kteří jsou věkově odlišní?

8.1.3 Předpoklady

Předpoklad č. 1 U žáků mladšího školního věku je volný čas více ovlivňován rodiči než u žáků staršího školního věku.

Předpoklad č. 2 Žáci staršího školního věku navštěvují volnočasové organizace méně než žáci mladšího školního věku.

Předpoklad č. 3 Žáci staršího školního věku považují přípravu do školy za volnočasovou aktivitu oproti žákům mladšího školního věku.

Předpoklad č. 4 Žáci mladšího školního věku tráví svůj volný čas více venku oproti žákům staršího školního věku.

8.2 Metodika

Jako výzkumnou metodu jsem zvolila dotazníkové šetření. Gavora (2010) uvádí, že dotazník je nejčastější formou sloužící k zjištění údajů. Dotazník je typický pro svůj velký

počet odpovídajících. Další výhodou dotazníkového šetření je malá časová náročnost. Co se týká návratnosti, tak ta se skoro nikdy nedá očekávat jako stoprocentní. Minimální návratnost je stanovena na 75 %, ale dosáhnout i takového procenta návratnosti je obtížné. Dá se tedy očekávat, že návratnost bude nižší, a to i vzhledem k tomu, že dotazník nemohl být předán osobně.

Dotazník byl vytvořen přes stránku www.surveymonkey.com a přes google dotazník. Byly vytvořeny tedy dva totožné dotazníky.

8.3 Výzkumný soubor

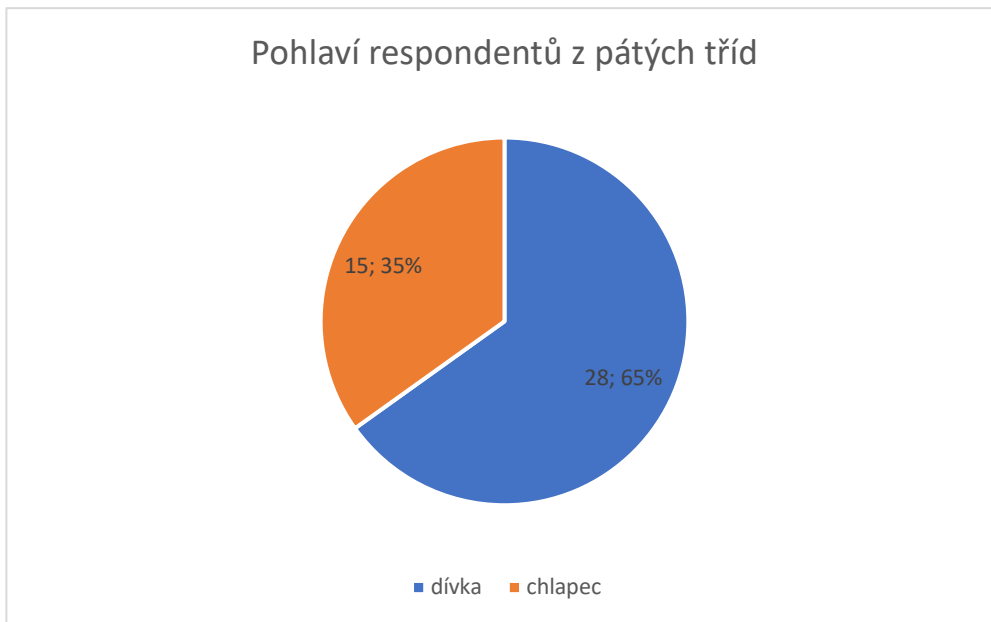
Jako výzkumný soubor byli vybráni žáci Základní školy v Jindřichově Hradci. Do výzkumu bylo zapojeno 83 žáků. Z pátých tříd se zapojilo 43 žáků, konkrétně 28 dívek a 15 chlapců. Z devátých ročníků se zapojilo 40 žáků, konkrétně 30 dívek a 10 chlapců. Co se týká návratnosti dotazníků, tak ta v případě pátých tříd činí 74,13 %. V případě devátých tříd činí návratnost 70,17 %.

8.4 Analýza výsledků

Otázka č. 1 Pohlaví respondentů

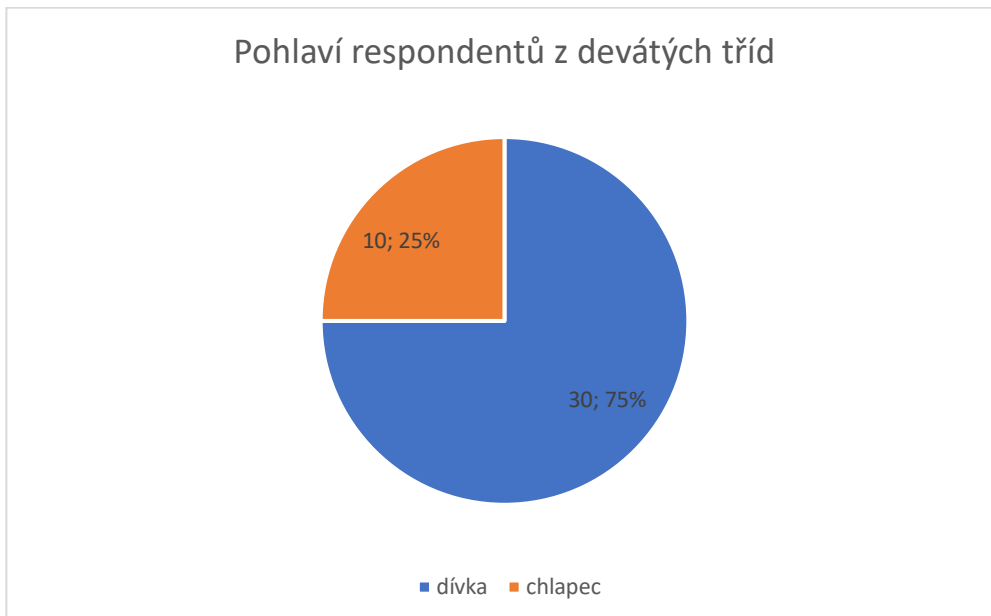
První otázka v mém dotazníku se ptá na pohlaví respondentů. Z grafu je jasně patrné, že dotazník z pátých ročníků vyplnilo více dívek než chlapců. V procentuálním zastoupení se jedná o 35 % chlapců a 65 % dívek (graf č. 1a). Co se týká respondentů z devátých tříd, tak i zde je vidět, že dotazník vyplnilo více dívek než chlapců. V procentech se jedná o 75 % dívek a 25 % chlapců (graf č. 1b).

Graf č. 1a Pohlaví respondentů z pátých tříd

Zdroj: vlastní

Graf č. 1b Pohlaví respondentů z devátých tříd

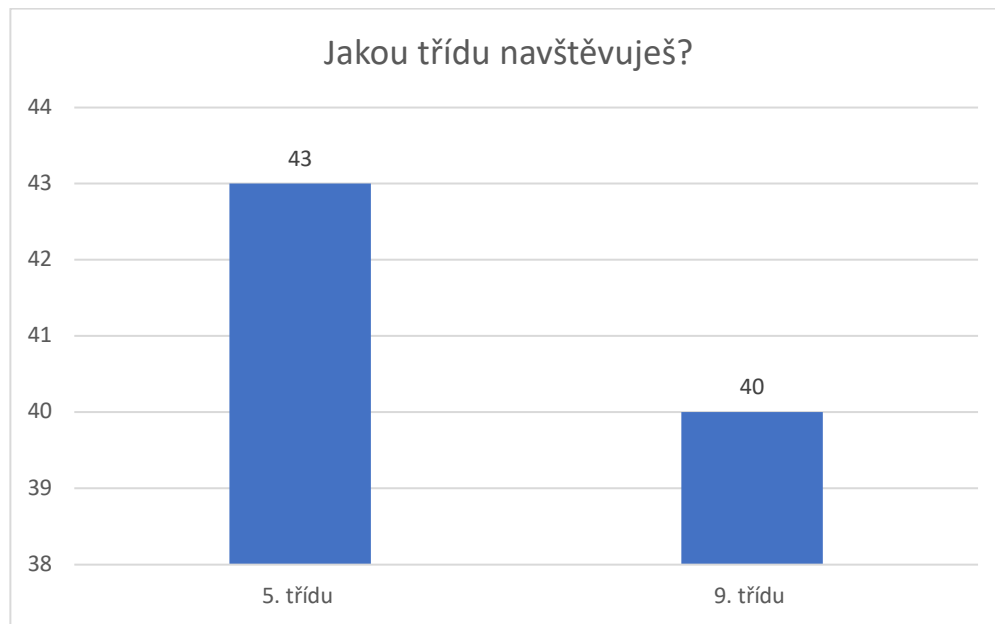
Zdroj: vlastní

Otázka č. 2 Jakou třídu navštěvuješ?

V této otázce jsem se ptala respondentů, jakou navštěvují třídu. Tato otázka sloužila především pro větší přehlednost. Jak bylo zmíněno výše, tak z pátých tříd odpovědělo 43 žáků a z devátých tříd odpovědělo 40 žáků.

Graf č. 2 Jakou třídu navštěvuješ?

Zdroj: vlastní

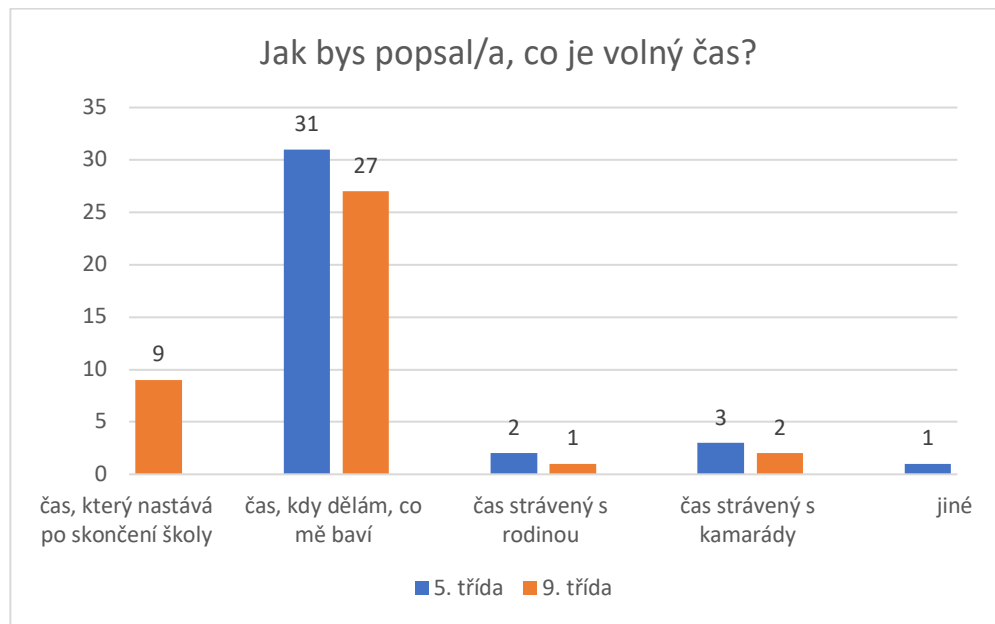
Otázka č. 3 Jak bys popsal/a, co je volný čas?

V této otázce jsem se žáků ptala, co si představí pod pojmem volný čas. Dala jsem na výběr 5 možností, z toho jedna možnost byla „jiná“. Žáci si mohli vybrat z těchto odpovědí:

1. čas, který nastává po skončení školy
2. čas, kdy dělám, co mě baví
3. čas strávený s rodinou
4. čas strávený s kamarády
5. „jiné“

První možnost byla jako druhá nejvíce zastoupena, a to v počtu 6 žáků z pátých tříd a 9 žáků z devátých tříd. Druhá možnost byla nejvíce frekventovaná v počtu odpovědí, konkrétně tuto možnost vybralo 31 žáků z pátých tříd a 27 žáků z devátých tříd. Třetí možnost vybrali pouze 2 žáci z pátých tříd a 1 žák z devátých tříd. Možnost „jiná“ dal 1 žák z pátých tříd a 1 žák z devátých tříd.

Graf č. 3 Jak bys popsal/a, co je volný čas?

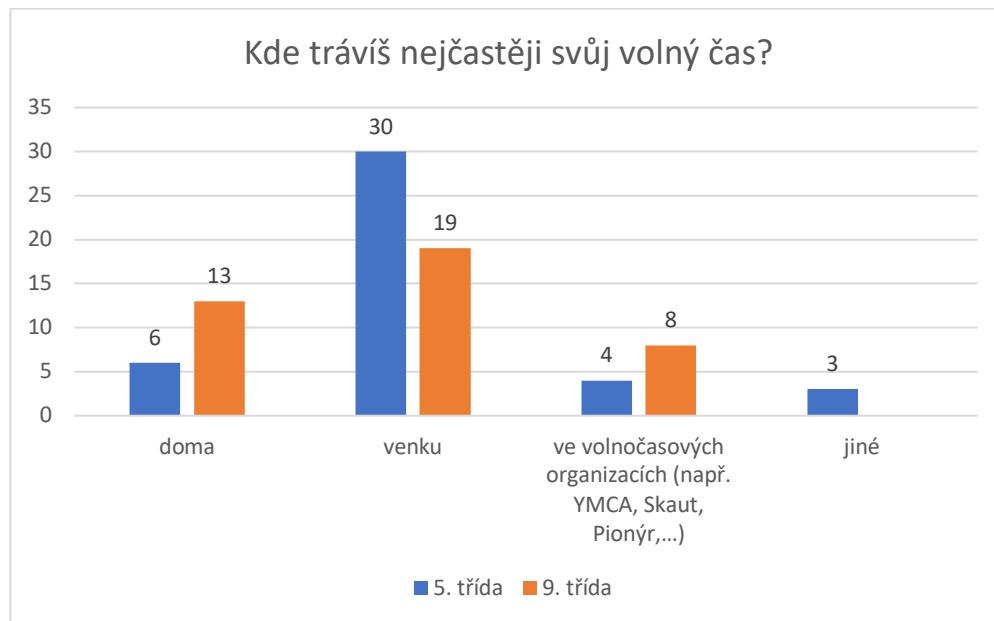

Zdroj: vlastní

Otázka č. 4 Kde trávíš nejčastěji svůj volný čas?

V této otázce jsem se ptala respondentů, kde nejčastěji tráví svůj volný čas. Byly na výběr tři pevně stanovené možnosti: doma, venku a ve volnočasových organizacích. Čtvrtá možnost byla pojmenovaná jako „jiná“, kam respondenti mohli uvést další možnost. Tuto možnost využili jen respondenti z pátých tříd, konkrétně 3 žáci. Ve volnočasových organizacích tráví nejčastěji svůj volný čas 8 žáků z devátých tříd a 4 žáci z pátých tříd. Nejhojněji zastoupena byla možnost trávení volného času venku, zde odpovědělo 30 žáků z pátých tříd a 19 žáků z devátých tříd. Druhou nejvíce zastoupenou možností byla možnost „doma“, kterou zvolilo 13 žáků z devátých tříd a 6 žáků z pátých tříd.

Graf č. 4 Kde trávíš nejčastěji svůj volný čas?

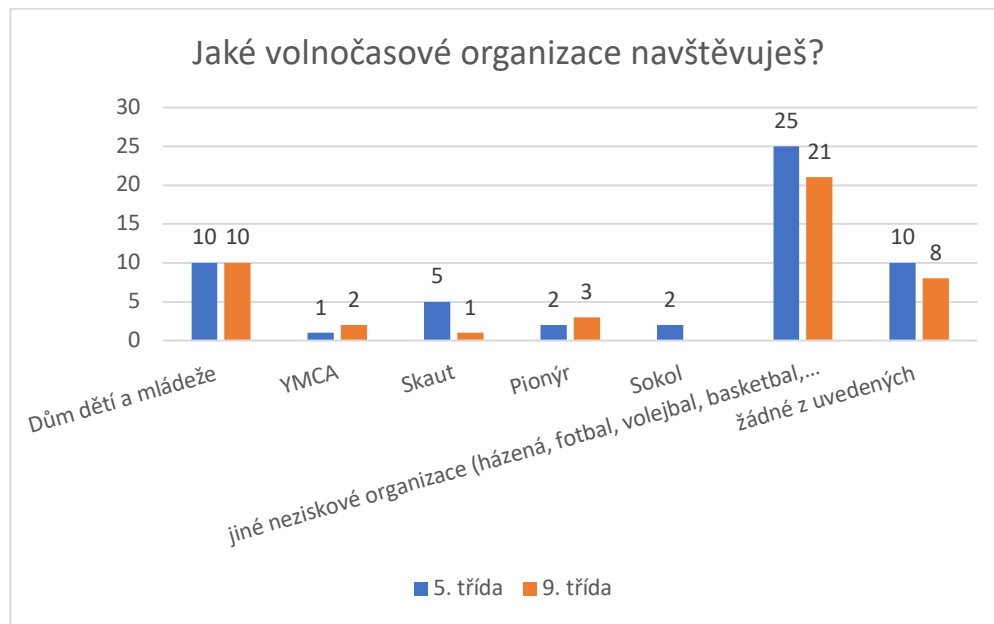
Zdroj: vlastní

Otázka č. 5 Které volnočasové organizace navštěvuješ?

Tato otázka má za cíl zjistit, kam žáci chodí trávit svůj volný čas, zda se věnují nějakým zájmovým činnostem. U této otázky jsem se rozmyslela, zda dám na výběr z několika možností. Nakonec jsem tak učinila, protože respondenti mohou navštěvovat více volnočasových zařízení. Na výběr byly tyto organizace: DDM, YMCA, Skaut, Pionýr, Sokol, jiné neziskové organizace. Poslední možností bylo „žádné z uvedených“.

DDM navštěvuje stejný počet respondentů z pátých a devátých ročníků, konkrétně se jedná o 10 žáků za každý ročník. Organizaci YMCA zvolil 1 žák za páté ročníky a 2 žáci za deváté ročníky. Skaut navštěvuje celkem 5 respondentů z pátých tříd a 1 respondent za ročníky deváté. Do Pionýra chodí 2 žáci z pátých tříd a 3 žáci z devátých tříd. Sokol navštěvují pouze 2 žáci z pátých tříd. Největší počet respondentů zaujímají jiné neziskové organizace, 25 žáků za páté ročníky a 21 žáků za deváté ročníky. Možnost „žádné z uvedených“ zvolilo 10 žáků z pátých tříd a 8 žáků z devátých tříd.

Graf č. 5 Které volnočasové organizace navštěvuješ?

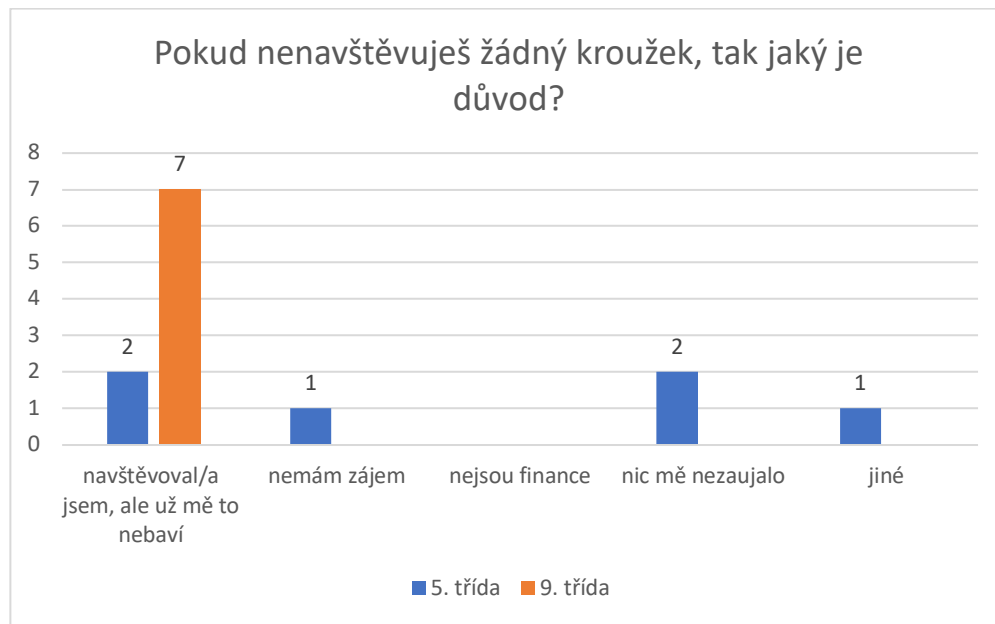
Zdroj: vlastní

Otázka č. 6 Pokud nenavštěvuješ žádný kroužek, tak jaký je důvod?

Tuto otázku jsem dala jako nepovinnou v internetovém dotazníku, přeskočili ji ti, kteří kroužek navštěvují. V této otázce jsem chtěla zjistit, jaký je důvod toho, že respondenti žádný kroužek nenavštěvují. Největší počet respondentů za deváté třídy byl u odpovědi „navštěvoval/a jsem, ale už mě to nebaví“, konkrétně to bylo 7 žáků. Co se týká pátých tříd, tak u této otázky byli respondenti 2. U odpovědi „nemám zájem“ odpověděl 1 žák za páté ročníky, žádný respondent z devátých ročníků. Odpověď „nic mě nezaujalo“ zvolili 2 respondenti za páté třídy a žádný žák z devátých tříd. Možnost „jiná“ zvolil 1 žák za páté třídy. Odpověď „nejsou finance“ ne zvolil žádný respondent.

Podíváme-li se na graf č. 5 na odpověď „žádné z uvedených“, tak si lze povšimnout že počet odpovědí u grafu č. 6 nesedí. Jeden z důvodů přičítám tomu, že jsem do odpovědí u otázky č. 5 nezahrnula všechny volnočasové organizace, tudíž respondenti byli nuceni zvolit odpověď „žádné z uvedených“ a poté tedy nemuseli vyplnit odpověď na otázku č. 6.

Graf č. 6 Pokud nenavštěvuješ žádný kroužek, tak jaký je důvod?

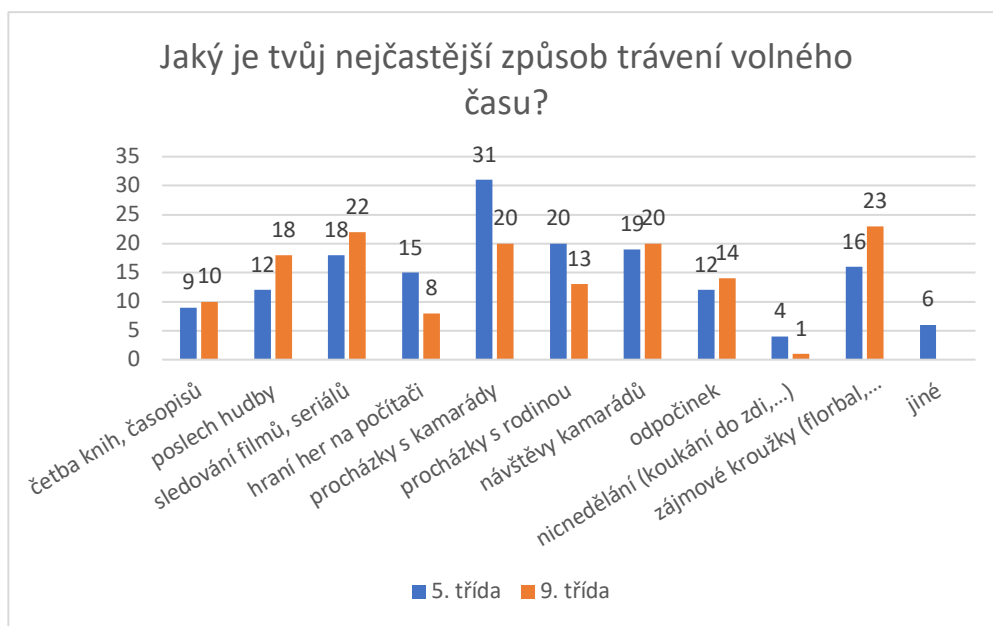

Zdroj: vlastní

Otázka č. 7 Jaký je tvůj nejčastější způsob trávení volného času?

Do odpovědí na tuto otázku jsem vybrala několik činností, zároveň jsem dala respondentům možnost, aby si zvolili více aktivit, které nejčastěji vykonávají. Největší počet odpovědí za páté ročníky bylo u aktivity „procházky s kamarády“, konkrétně 31 odpovědí. Za deváté ročníky byl největší počet odpovědí, celkem 23, u „zájmových kroužků“. Naopak nejméně odpovědí, 4 odpovědi za páté třídy a 1 odpověď za deváté třídy, bylo u možnosti „nicnedělání“. Možnost „jiné“ opět zvolili pouze páté ročníky, celkem 6 žáků, z toho 2 se shodli na aktivitách spojené s domácími mazlíčky. Z grafu č. 7 je jasně patrné, že zde nejsou markantní rozdíly ve způsobu trávení volného času, což může být zapříčiněno právě možností volby z více odpovědí.

Graf č. 7 Jaký je tvůj nejčastější způsob trávení volného času?

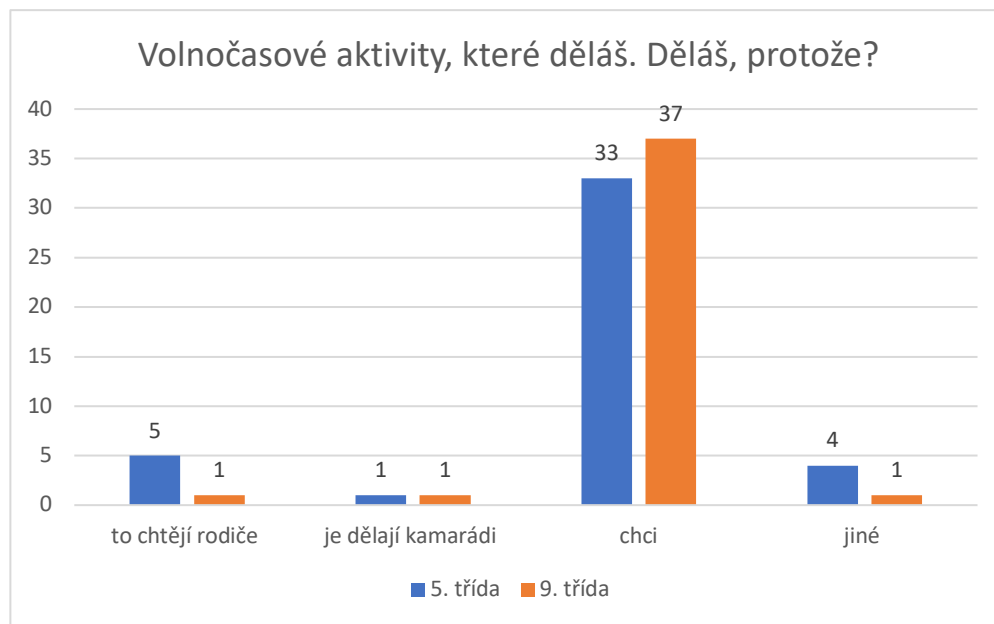

Zdroj: vlastní

Otázka č. 8 Volnočasové aktivity, které děláš. Děláš, protože?

V této otázce jsem sledovala, zda se respondenti věnují svým volnočasovým aktivitám na základě svého rozhodnutí nebo např. z rozhodnutí rodičů. Opět jsem dala na výběr tři pevně stanovené odpovědi a poté možnost „jiná“. První odpovědí byla odpověď „chtějí to rodiče“, tato odpověď se řadí jako druhá nejčastější. Ale rozhodně ne nějak markantně. Odpovědělo na ni 5 respondentů z pátých tříd a 1 respondent z devátých tříd. Další možností odpovědi bylo, že volnočasové aktivity dělají kvůli kamarádům, zde se odpovídalo po jednom žákovi za obě skupiny. Nejfrekventovanější odpovědí byla odpověď „chci“, tzn., že respondenti provozují aktivity na základě svého svobodného rozhodnutí. Tuto možnost dalo 33 respondentů z pátých tříd a 37 respondentů z devátých tříd. Poslední možností byla možnost „jiná“, kam spadají 4 respondenti za páté třídy a 1 respondent za deváté třídy. Víceméně to byly odpovědi typu „baví mě to“.

Graf č. 8 Volnočasové aktivity, které děláš. Děláš, protože?

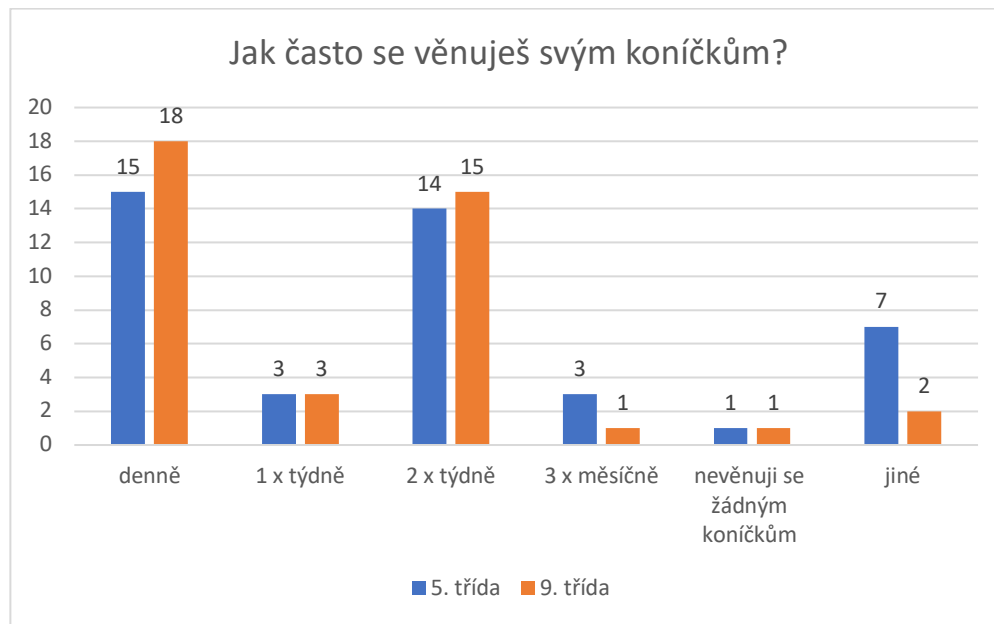

Zdroj: vlastní

Otázka č. 9 Jak často se věnuješ svým koníčkům?

V této otázce jsem se ptala, jak často svůj volný čas věnují koníčkům. Na výběr jsem dala: denně, 1 x týdně, 2 x týdně, 3 x měsíčně, nevěnuji se žádným koníčkům a opět možnost „jiné“. Stejný počet odpovědí se vyskytl u odpovědi „1 x týdně“ a u odpovědi „nevěnuji se žádným koníčkům“. Denně se koníčkům věnuje 15 respondentů pátých tříd a 18 respondentů devátých tříd. 2 x týdně zvolilo 14 žáků pátých tříd a 15 žáků devátých tříd. Odpověď „3 x měsíčně“ zvolili 3 žáci z pátých tříd a 1 žák z devátých tříd. Volbu „jiné“ zvolilo 7 žáků z pátých tříd a 2 žáci z devátých tříd. Do této možnosti respondenti uvedli, že se volnočasovým aktivitám věnují např. 3 x týdně či 4 x týdně.

Graf č. 9 Jak často se věnuješ svým koníčkům?

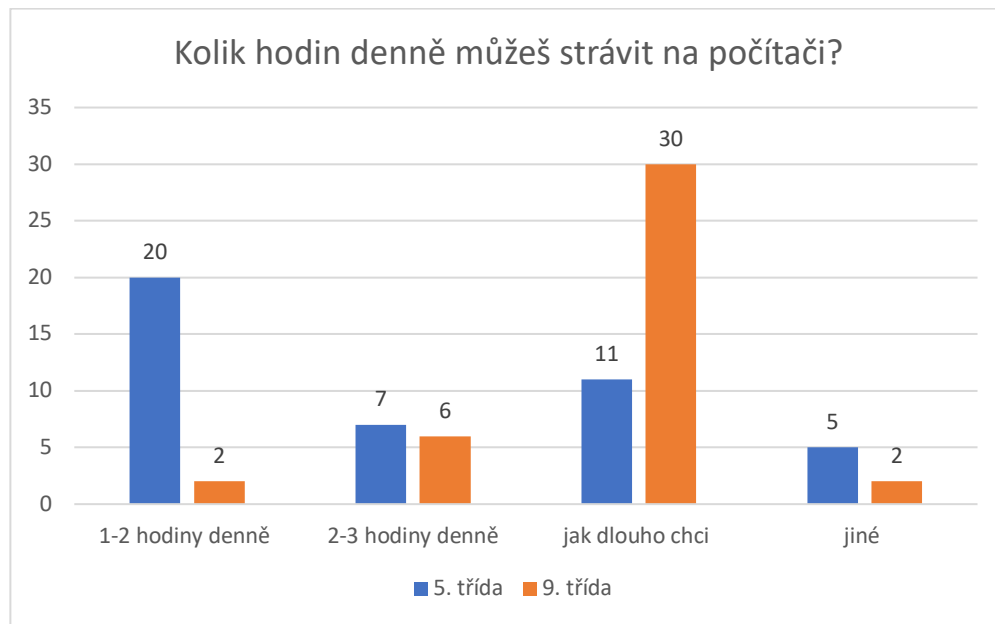
Zdroj: vlastní

Otázka č. 10 Kolik hodin denně můžeš strávit na počítači?

V této otázce mi především šlo o zjištění, zda rodiče nějakým způsobem ovlivňují volný čas svých dětí. V grafu č. 10 lze vidět, že zde jsou patrné rozdíly mezi devátými a pátými ročníky. Opět jsem stanovila tři pevně dané odpovědi a možnost „jiné“, kde se respondenti mohli sami vyjádřit, pokud jim nevyhovovaly předchozí odpovědi. Odpovědi jsem stanovila takto: 1-2 hodiny denně, 2-3 hodiny denně, jak dlouho chci a jiné. První možnost, 1-2 hodiny denně, zvolilo 20 respondentů pátých tříd a 2 respondenti devátých tříd. Odpověď „2-3 hodiny denně“ byla vcelku vyrovnaná, odpovědělo 7 respondentů pátých tříd a 6 respondentů devátých tříd. Možnost odpovědi „jak dlouho chci“ zvolilo 30 respondentů devátých tříd a 11 respondentů pátých tříd. Možnost „jiné“ zvolilo 5 respondentů pátých tříd a 2 respondenti devátých tříd. Tato varianta zahrnovala např. odpověď, že respondent nemá PC.

Graf č. 10 Kolik hodin denně můžeš strávit na počítači?

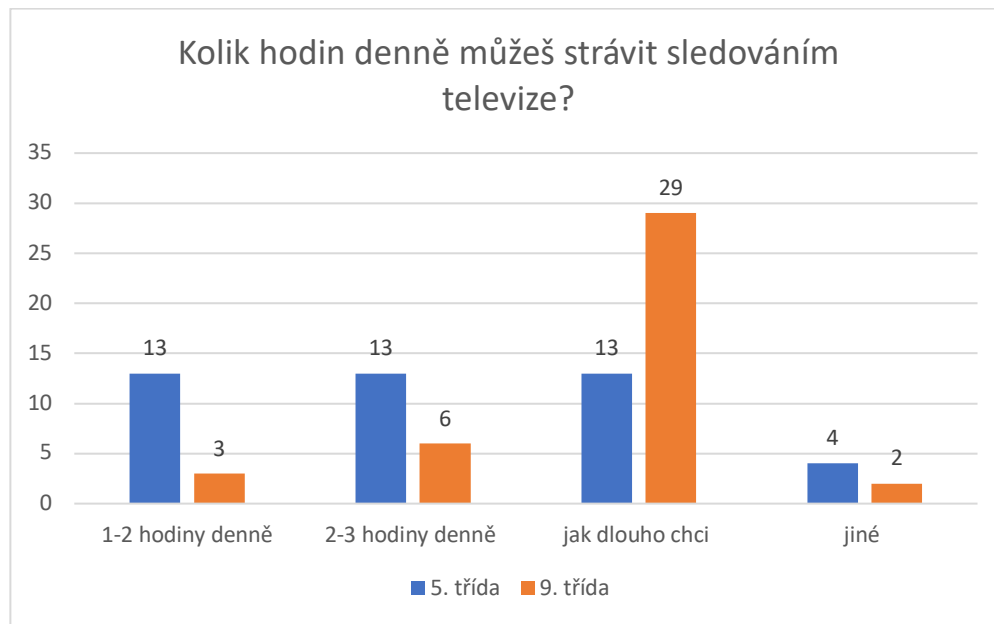

Zdroj: vlastní

Otázka č. 11 Kolik hodin denně můžeš strávit sledováním televize?

Tato otázka je vcelku podobná otázce č. 10. I zde jsem použila stejné odpovědi jako v předchozí otázce a snažím se zjistit stejnou věc, zda rodiče v tomto případě ovlivňují volný čas svých dětí. Porovnáme-li graf č. 10 a graf č. 11 z hlediska počtu respondentů z devátých tříd, tak si lze povšimnout, že zde není skoro žádný rozdíl. Co se týká počtu odpovědí od respondentů z pátých tříd, tak lze konstatovat, že jsou rodiče vůči sledování televize benevolentnější než u času stráveného na počítači.

Graf č. 11 Kolik hodin denně můžeš strávit sledováním televize?

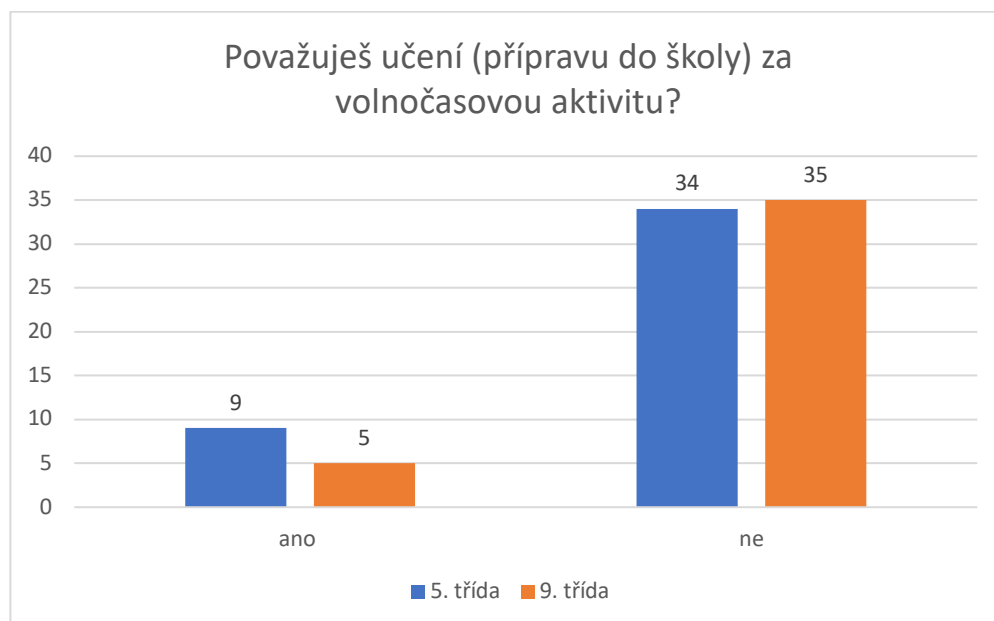

Zdroj: vlastní

Otázka č. 12 Považuješ učení (přípravu do školy) za volnočasovou aktivitu?

Do této otázky jsem zařadila pouze dvě odpovědi, jedná se o odpovědi ano a ne. Touto otázkou jsem se snažila zjistit, zda alespoň jedna skupina považuje učení do školy za volnočasovou aktivitu. V grafu č. 12 je zcela zřetelné, že tomu tak není ani u jedné ze tříd. Respondenti z pátých tříd zvolili víckrát možnost „ano“ oproti respondentům z devátých tříd, ale ani to nemělo vliv na výsledek. Pro možnost „ano“ hlasovalo 9 respondentů z pátých tříd a 5 respondentů z devátých tříd. Možnost „ne“ zvolila jasná většina respondentů, konkrétně 34 respondentů z pátých tříd a 35 respondentů z devátých tříd.

Graf č. 12 Považuješ učení (přípravu do školy) za volnočasovou aktivitu?

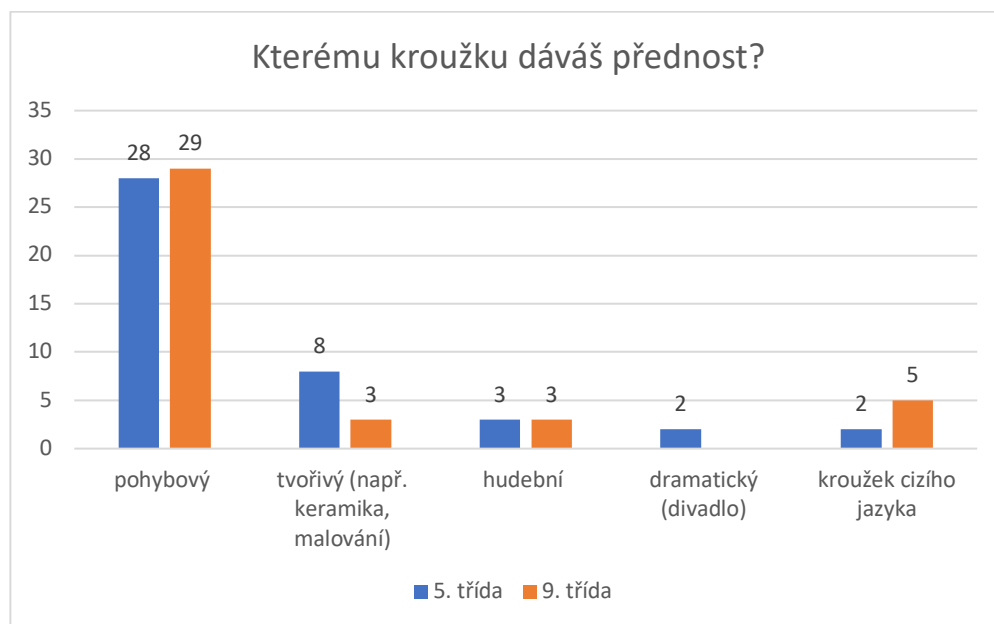

Zdroj: vlastní

Otázka č. 13 Kterému kroužku dáváš přednost?

Tato otázka je poslední, na kterou respondenti mohli odpovídat. Dala jsem na výběr pět kroužků a respondenti měli zvolit možnost, která je jim nejbližší. Možnosti byly tyto: pohybový, tvořivý (keramika, malování), hudební, dramatický (divadlo) a kroužek cizího jazyka. Z grafu č. 13 jasně vyplývá, že zvítězil kroužek pohybový. V tomto případě odpovědělo 28 respondentů z pátých tříd a 29 respondentů z devátých tříd. Kroužku tvořivému dali větší přednost respondenti z pátých tříd, konkrétně 8 žáků. Za deváté třídy to byli 3 respondenti. Kroužek hudební je vyrovnaný, odpověděli 3 respondenti z každé skupiny. Dramatickému kroužku dávají přednost pouze respondenti z pátých tříd, celkem 2. Kroužek cizího jazyka si získal větší oblibu u respondentů z devátých tříd, konkrétně se jedná o 5 respondentů. Z pátých tříd tuto možnost zvolili 2 respondenti.

Graf č. 13 Kterému kroužku dáváš přednost?

Zdroj: vlastní

8.5 Vyhodnocení výzkumných otázek a předpokladů

Výzkumná otázka č. 1 Do jaké míry je volný čas ovlivňován rodiči?

K vysvětlení této výzkumné otázky nám pomohlo několik otázek, konkrétně otázka, č. 8, č. 10 a č. 11. V otázce č. 8 jsem se dotazovala, zda respondenti vykonávají volnočasové aktivity na základě svého rozhodnutí nebo na základě rozhodnutí jejich rodičů. Z grafu č. 8 je jasně patrné, že většina dotazovaných své volnočasové aktivity dělá, protože chce. Jen 5 respondentů z pátých tříd uvedlo, že volnočasové aktivity dělají kvůli rodičům. Za deváté třídy to byl pouze 1 dotazovaný.

V otázce č. 10 jsem se ptala na dobu, kterou mohou respondenti strávit u počítače. Z grafu č. 10 jsou patrné značné rozdíly mezi ročníky. Většina respondentů z devátých tříd uvedla, že na počítači mohou být, jak dlouho chtějí. Zatímco většina respondentů z pátých tříd uvedla, že na počítači mohou strávit cca 1-2 hodiny denně.

Otázka č. 11 je podobná té předchozí, zde jsem se respondentů ptala na dobu, kterou mohou strávit sledováním televize. Z grafu č. 11 je patrné, že většina respondentů z pátých tříd má dobu strávenou sledováním televize omezenou.

Lze tedy konstatovat, že volný čas dotazovaných je do určité míry ovlivňován rodiči. Ale spíše se jedná o páté ročníky než o ty deváté. Dokazují to odpovědi na otázky č. 10 a č. 11. V odpovědích na otázku č. 8 se neprokázalo skoro žádné ovlivnění rodičů, protože velká část dotazovaných odpověděla, že volnočasové aktivity dělají kvůli tomu, že sami chtějí.

Výzkumná otázka č. 2 Jaký je nejčastější způsob trávení volného času u žáků, kteří jsou věkově odlišní?

Odpověď na tuto otázku lze nalézt v odpovědích u otázky č. 7, kde se přímo ptám, jaký je nejčastější způsob trávení volného času. Z grafu č. 7 je vidět, že ve většině odpovědích nejsou markantní rozdíly v trávení volného času mezi devátými a pátými ročníky. Avšak v možnosti „procházky s kamarády“ značně převažují odpovědi od respondentů z pátých tříd. S tím může souviset odpověď na otázku č. 4, ve které se ptám „Kde trávíš nejčastěji svůj volný čas?“, protože většina respondentů z pátých tříd odpověděla, že svůj volný čas tráví nejčastěji venku oproti respondentům z devátých tříd.

Dále většina dotazovaných z pátých tříd zvolila možnost „procházky s rodinou“ oproti dotazovaným z devátých tříd. Další nepatrný rozdíl lze nalézt v možnosti „hraní her na počítači“, kdy tuto možnost opět zvolilo více respondentů z pátých tříd.

Předpoklad č. 1 U žáků mladšího školního věku je volný čas více ovlivňován rodiči než u žáků staršího školního věku.

S tímto předpokladem souvisí výzkumná otázka č. 1. Z dat, která jsem měla k dispozici vychází, že volný čas je opravdu více ovlivňován rodiči u respondentů z pátých tříd (mladší školní věk). Dokazují to odpovědi na otázky č. 10 a č. 11, kde respondenti mladšího školního věku mají jasně stanovenou dobu, kdy mohou strávit svůj volný čas u počítače či televize. Tento předpoklad se tedy potvrdil.

Předpoklad č. 2 Žáci staršího školního věku navštěvují volnočasové organizace méně než žáci mladšího školního věku.

Odpověď na tento předpoklad lze nalézt v odpovědích na otázku č. 5, kde se ptám „Které volnočasové organizace navštěvuješ?“ 10 respondentů za každou skupinu uvedlo, že navštěvují DDM. Organizaci YMCA navštěvuje 1 respondent z devátých tříd a 2 respondenti z pátých tříd. Skaut navštěvuje 5 respondentů z pátých tříd a 1 respondent z devátých tříd.

Pionýr v počtu odpovědí zvítězil u respondentů z devátých tříd. Pouze respondenti z pátých tříd uvedlo, že navštěvuje Sokol. Do dalších neziskových organizací chodí 25 respondentů z pátých tříd a 21 respondentů z devátých tříd. Žádnou organizaci z těchto uvedených zvolilo 10 respondentů z pátých tříd a 8 respondentů z devátých tříd. Zjištění je tedy takové, že volnočasové organizace navštěvuje více žáků mladšího školního věku. Tento předpoklad se potvrdil.

Předpoklad č. 3 Žáci staršího školního věku považují přípravu do školy za volnočasovou aktivitu oproti žákům mladšího školního věku.

Odpověď tohoto předpokladu lze nalézt v otázce č. 12, kde se ptám, zda žáci považují učení (přípravu do školy) za volnočasovou aktivitu. Z grafu č. 12 je jasně patrné, že tomu tak není u žádné ze skupiny dotazovaných. Tento předpoklad se nepotvrdil.

Předpoklad č. 4 Žáci mladšího školního věku tráví svůj volný čas více venku oproti žákům staršího školního věku.

K vyvrácení či potvrzení tohoto předpokladu nám pomůže otázka č. 4 a následně graf č. 4. Právě z grafu č. 4 je zřejmé, že respondenti mladšího školního věku zvolili možnost „venku“ vícrát než žáci staršího školního věku. Tuto možnost zvolilo 30 respondentů z pátých tříd a 19 respondentů z devátých tříd. Z dostupných dat lze konstatovat, že se tento předpoklad potvrdil.

DISKUZE

Je všeobecně známé, že volnočasové aktivity pomáhají k lepší kvalitě života. Ostatně příkladem tohoto tvrzení může být sport. Právě díky sportu dochází ke zlepšení jak fyzické zdatnosti, tak psychické odolnosti. V dotazníkovém šetření bylo zjištěno, že obě skupiny dávají přednost pohybové aktivitě, konkrétně 28 respondentů z pátých tříd a 29 respondentů z devátých tříd (viz graf č. 13). Ostatně to potvrzuje i výzkum Žlábkové (2012) z let 2008 a 2012, kdy bylo zjištěno, že respondenti volí jako nejčastější volnočasovou aktivitu sportovní činnosti. Toto tvrzení také potvrzuje výzkum Procházky (2012), ve kterém je uvedeno, že sport je druhou nejvíce preferovanou možností, jak trávit svůj volný čas. Dá se předpokládat, že zájem o sport u žáků staršího školního věku se s přibývajícím věkem nebude měnit, protože podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2011) se již v tomto období může vytvářet zájem na celý život. Nejvíce preferovanou činností ve výzkumu Procházky (2012) jsou „kamarádi“, s čímž lze souhlasit i v tomto výzkumu. Podíváme-li se na graf č. 7, tak zjistíme, že možnost „procházky s kamarády“ či „návštěva kamarádu“ jsou jednou z nejoblíbenějších činností ve volném čase dotazovaných.

V bakalářské práci Podané (2010) bylo zjištěno, že si respondenti základní školy pod pojmem volný čas představují zábavu. V tomto případě se naše výsledky shodují, protože i v tomto výzkumu respondenti zvolili možnost, že se jedná o čas, kdy dělají, co je baví. Toto tvrzení považuji za správné, protože i Hájek, Hofbauer a Pávková (2011) zdůrazňují, že jednou z charakteristik volného času je právě zábava.

Jako velmi pozitivní výsledek hodnotím odpovědi na otázky č. 10 a 11, kde jsou znatelné velké rozdíly mezi devátými a pátými ročníky. Konkrétně se jedná o dobu strávenou sledováním televize a volného času stráveného u počítače. Pozitivně hodnotím to, že většina respondentů pátých tříd uvedla, že mají jasně stanovenou dobu, kterou mohou strávit těmito činnostmi. Procházka (2012) argumentuje tím, že zdravé ovlivňování ze strany rodičů není na škodu.

ZÁVĚR

Hlavním tématem této bakalářské práce byla komparace volnočasových aktivit u žáků I. a II. stupně ZŠ. V teoretické části jsem s pomocí odborné literatury sepsala ucelený text, který se věnuje problematice volného času. V praktické části jsem si stanovila výzkumný problém a to zjistit, zda vůbec existují rozdíly v trávení volného času u odlišně starých žáků a případně zjistit, jaké to jsou rozdíly. Z dostupných dat lze uvést, že v určitých oblastech nalezneme rozdíly. Především se jedná o již zmiňované trávení volného času u televize a počítače. Ve výzkumu naopak nevyšlo, že by rodiče výrazným způsobem ovlivňovali volnočasové aktivity respondentů. Dalším patrným rozdílem bylo zjištění, že žáci mladšího školního věku tráví více volného času venku, než je tomu tak u žáků staršího školního věku. Co se týká různých způsobů, jak trávit volný čas, tak nejvíce respondentů z pátých tříd odpovědělo „procházky s kamarády“, zatímco u respondentů z devátých tříd zvítězila možnost „zájmové kroužky“. Zároveň ale vyšlo, že respondenti pátých tříd navštěvují volnočasové organizace více než je tomu tak u žáků devátých tříd, ale tento rozdíl není tak markantní. Pouze respondenti z pátých tříd zde zvolili možnost vlastního vyjádření („jiné“), kde se i shodli, jelikož uváděli možnost hraní si s domácím mazlíčkem. U dalších možných způsobů trávení volného času nebyly velké rozdíly. Nejvíce se respondenti shodli v otázce, která měla za úkol zjistit, zda považují učení (přípravu do školy) za volnočasovou aktivitu. V tomto případě zcela jasně vyšlo, že nepovažují. Dále lze konstatovat, že se obě skupiny respondentů shodly i v otázce, která měla za úkol zjistit, jak často se věnují svým koníčkům. Zde byl největší počet odpovědí u možnosti „denně“, což je logické, pokud navštěvují více volnočasových organizací nebo pokud za koníček považují činnosti, které je naplňují (např. chození ven s kamarády). Dále se respondenti shodli v otázce, která se ptala na preferenci kroužku. V tomto případě zcela jasně dali respondenti přednost pohybovému kroužku.

V této práci tedy došlo k porovnání mezi devátými a pátými ročníky vzhledem k volnočasovým aktivitám. Z výzkumu je patrné, že se určité rozdíly objevují. Ale spíše se věkově odlišní žáci shodovali. Vysvětlují si to tak, že mezi skupinami respondentů není zas tak velký věkový rozdíl. Jiné výsledky by se mohly objevit v případě většího věkového rozdílu, např. mezi žáky základních škol a studenty středních škol.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Bartoš, V. (2004). *Kapitoly z výchovy mimo vyučování a pedagogiky volného času: pomocný studijní text pro kombinované studium*. Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.
- Bendl, S. (2015). *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Grada.
- Bláha, V. (1980). *Volný čas, výchova a sociální formování žáků základní školy v době mimo vyučování: (teorie volného času dětí a její uplatnění v pojetí komunistické výchovy žáků základních škol v době mimo vyučování)*. Státní pedagogické nakladatelství.
- Franc, M., & Knapík, J. (2013). *Volný čas v českých zemích 1957-1967*. Academia.
- Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Paido.
- Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková, J. (2010). *Pedagogika volného času* (2. přeprac. vyd.). Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
- Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková, J. (2011). *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času* (2. aktualiz. vyd.). Portál.
- Hájek, B., & Pávková, J. (2011). *Školní družina* (3. aktualiz. vyd.). Portál.
- Hofbauer, B. (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Portál.
- Janiš, K. (2009). *Úvod do problematiky volného času*. Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd.
- Kavanová, A., & Chudý, Š. (2005). *Výchova a volný čas: vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.
- Kolektiv historické komise při ústřední radě Junáka – svazu skautů v ČR (1999). *Historie skautingu. Cestou k pramenům* (2. uprav. vyd.). Junák.
- Langmeier, J., & Krejčířová, D. (2006). *Vývojová psychologie* (2. aktualiz. vyd.). Grada.

Pávková, J. (2008). *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]* (4. vyd.). Portál.

Pávková, J. (2003). *Průvodce studiem oboru Pedagogika volného času* (4. vyd.) Technická univerzita v Liberci.

Procházka, M. (2012). *Sociální pedagogika*. Grada.

Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník* (7. aktualiz. a rozš. vyd.). Portál.

Přadka, M. (2002). *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. Masarykova univerzita v Brně.

Reuys, E., & Viehoff, H. (1996). *Jak s dětmi trávit volný čas*. Portál.

Slepičková, I. (2000). *Sport a volný čas*. Karolinum.

Spilková, J., & Radová, L. (2010, 3. září). Čeští "mall junkies": kvalitativní metody a jejich využití v geografii dětí a mládeže. XXII sjezd české geografické společnosti. Ostrava, Česká republika.

Thorová, K. (2015). *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Portál.

Vágnerová, M. (2008). *Vývojová psychologie pro obor speciální pedagogika – vychovatelství*. Technická univerzita v Liberci.

Vážanský, M., & Smékal, V. (1995). *Základy pedagogiky volného času*. Paido.

Žlábková, I. (2012). Organizované volnočasové aktivity pubescentů. In Evropské Pedagogické fórum (Ed.), *Pedagogicko-psychologické aspekty výuky* (s. 209-216). Magnanimitas.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Bocan, M., Maříková, H., & Spálenský, A. (2011, 30. června). *Hodnotové orientace dětí ve věku 6-15 let*. Národní institut dětí a mládeže ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Zařízení pro další vzdělávání

pedagogických pracovníků a školské zařízení pro zájmové vzdělávání.

<http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1310479648.pdf>

Dům dětí a mládeže Jindřichův Hradec. *Kroužky*.

<https://www.ddmjh.cz/krouzky>

Dům dětí a mládeže Jindřichův Hradec. *Ubytování*.

<https://www.ddmjh.cz/ubytovani>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Střediska volného času*.

<https://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Školní družiny*.

<https://www.msmt.cz/mladez/skolni-druziny>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Školní kluby*.

<https://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Zájmové vzdělávání*.

<https://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>

Národní ústav pro vzdělávání. *Základní umělecké školy*.

<http://www.nuv.cz/t/zus>

Pionýr. *Co děláme*. <https://pionyr.cz/cinnost/>

Podaná, A. (2010). Volnočasové aktivity u žáků 2. stupně základních škol

[Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci]. Theses.

<https://theses.cz/id/ccusm6/78661-273214567.pdf>

Skaut. *O skautingu*. <https://www.skaut.cz/skauting/>

Skaut. Pro rodiče. <https://www.skaut.cz/pro-rodice/>

Sokol. *Co je Sokol*. <https://www.sokol.eu/sokol-poslani-symbolika>

Sokol. *Sport pro všechny*. <https://www.sokol.eu/sportovni-vsestrannost>

YMCA. *Info o YMCA*. <http://www.ymca.cz/info-o-ymca/>

YMCA. Tábory. <http://www.ymca.cz/programy/tabory/>

YMCA. *Ten Sing*. <http://www.ymca.cz/programy/tensing/>

YMCA. *Zahraniční programy*. <http://www.ymca.cz/zahranicni-programy/>

YMCA Jindřichův Hradec. *Letní tábory*. <https://ymca-jh.cz/letni-tabory/>

YMCA Jindřichův Hradec. *Celoroční aktivity*. <https://ymca-jh.cz/celoročni-aktivity/>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Dotazník pro žáky

Milí žáci a žákyně,

jmenuji se Karolína Nováková a jsem studentkou Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce. Tématem je Komparace (porovnání) volnočasových aktivit u žáků I. a II. stupně ZŠ. Vše je anonymní a zjištěné informace poslouží pouze pro zpracování mé práce. Prosím, neberte v úvahu COVID-19 a vyplňujte tak, jako by žádné onemocnění neexistovalo.

Děkuji za Vaši spolupráci.

1. Jsi?

- dívka
- chlapec

2. Jakou třídu navštěvuješ?

- 5. třídu
- 9. třídu

3. Jak bys popsal/a, co je volný čas?

- čas, který nastává po skončení školy
- čas, kdy dělám, co mě baví
- čas strávený s rodinou
- čas strávený s kamarády
- jiné, prosím uveď.....

4. Kde trávíš nejčastěji svůj volný čas?

- doma
- venku
- ve volnočasových organizacích (např. YMCA, Skaut, Pionýr,...)
- jinde, prosím uveď.....

5. Které volnočasové organizace navštěvuješ? (můžeš vybrat i více možností)
- Dům dětí a mládeže
  - YMCA
  - Skaut
  - Pionýr
  - Sokol
  - Jiné neziskové organizace (házená, fotbal, volejbal, basketbal, bojová umění,...)
  - žádnou z uvedených
6. Pokud nenavštěvuješ žádný kroužek, jaký je důvod?
- navštěvoval/a jsem, ale už mě to nebaví
  - nemám zájem
  - nejsou finance
  - nic mě nezaujalo
  - jiné, prosím uveď.....
7. Jaký je tvůj nejčastější způsob trávení volného času? (můžeš vybrat i více možností)
- četba knih, časopisů
  - poslech hudby
  - sledování seriálů, filmů
  - hraní her na počítači
  - procházky s kamarády
  - procházky s rodinou
  - návštěvy kamarádů
  - odpočinek
  - nicnedělání (kukání do zdi,...)
  - zájmové kroužky (florbal, aerobik, tancování, kroužek angličtiny,...)
  - jiné, prosím uveď.....
8. Volnočasové aktivity, které děláš. Děláš, protože?
- to chtějí rodiče

- je dělají kamarádi
- chci
- jiné, prosím uveď.....

9. Jak často se věnuješ svým koníčkům?

- denně
- 2 x týdně
- 1 x týdně
- 3 x měsíčně
- nevěnuji se žádným koníčkům
- jiné, prosím uveď.....

10. Kolik hodin denně můžeš strávit na počítači?

- 1-2 hodiny denně
- 2-3 hodiny denně
- jak dlouho chci
- jiné, prosím uveď.....

11. Kolik hodin denně můžeš trávit sledováním televize?

- 1-2 hodiny denně
- 2-3 hodiny denně
- jak dlouho chci
- jiné, prosím uveď.....

12. Považuješ učení (přípravu do školy) za volnočasovou aktivitu?

- ano
- ne

13. Kterému kroužku dáváš přednost?

- pohybový
- tvořivý (např. keramika, malování)

- hudební
- dramatický (divadlo)
- kroužek cizího jazyka